

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Польська мова

1–4 класи

Навчальна програма
для загальноосвітніх навчальних закладів
з польською мовою навчання

GLÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Program edukacji wczesnoszkolnej dla klas 1-4 Szkoły Średniej z polskim językiem nauczania jest ułożony zgodnie z Państwowym Standardem nauczania początkowego zatwierdzonym 20 kwietnia 2011 roku nr 462 przez Gabinet Ministrów Ukrainy w Kijowie.

Edukację wczesnoszkolną dziecko rozpoczyna w szóstym roku życia i kontynuuje przez pierwsze cztery lata pobytu w szkole. Młodszy wiek szkolny ma podstawowe, fundamentalne znaczenie w rozwoju osobowości człowieka.

Centralnym miejscem w nauczaniu elementarnym zajmuje edukacja językowa (polonistyczna), która spełnia wielką rolę w rozwoju umysłowym dziecka, jego funkcji komunikatywnej w życiu społecznym oraz funkcji ogólnokulturalnej i wychowawczej. Celem nauczania jest proces poznawania języka mówionego i pisanego w kontekście kontaktów dziecka ze światem zewnętrznym i z otoczeniem społeczno-przyrodniczym. Realizacja tego celu opiera się na **integralnie powiązanych ze sobą podstawowych rodzajach ćwiczeń: w czytaniu, w opracowaniu tekstów, w mówieniu i pisaniu, ćwiczeniach gramatyczno-ortograficznych z elementami wiedzy o języku, ćwiczeniach słownikowo-frazeologicznych i syntaktycznych.** Wymienione ćwiczenia wyznaczają ramy początkowej nauki czytania i pisania, kształcenia literackiego i kształcenia językowego. Zakres treści kształcenia rozszerza się wraz z kolejnymi etapami nauki, co pozwala na pogłębianie wiadomości i doskonalenie nabywanych sprawności językowych.

Edukacja wczesnoszkolna ma stopniowo i możliwie łagodnie przeprowadzić dziecko z kształcenia zintegrowanego do nauczania przedmiotowego w klasach starszych.

W nauczaniu początkowym możemy wyróżnić cztery podstawowe aspekty (linie kształcące):

- **linia komunikatywna,**
- **linia językowa,**
- **linia socjologiczno-kulturalna,**
- **linia praktyczna** (zastosowanie nabytych umiejętności).

Linia komunikatywna – jest głównym aspektem, który zwraca uwagę na ustny i pisemny rozwój mowy ucznia, umiejętność korzystania z zasobu języka jako środka porozumiewania się i poznawania wiedzy. Dzielimy ją na:

– **audiowanie** (umiejętność uważnego słuchania i rozumienia tekstu, wyznaczenie kolejności wydarzeń i głównej myśli po jednorazowym przeczytaniu);

– **mówienie** (umiejętność budowania dialogu biorąc pod uwagę stworzoną sytuację i uczestników rozmowy, dotrzymanie się etyki rozmowy, umiejętność streszczenia słyszanego lub przeczytanego tekstu, umiejętność tworzenia monologu o charakterze komunikatywnym);

– **czytanie** (umiejętność prawidłowego przeczytania tekstu ze zrozumieniem treści odpowiadającej wiekowi uczniom młodszych klas);

– **pisanie** (umiejętność pisania streszczenia i wypracowania stosując poznany zasób słów, wyrażanie swojego zdania na temat wydarzeń ujętych w streszczeniu lub w wypracowaniu, dotrzymanie się kaligrafii pisma i reguł gramatycznych i stylistycznych w ramach wyuczonego materiału).

Linia językowa – wpływa na rozwój umiejętności leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i pisemnych ucznia (rozumienie znaczenia języka w życiu każdego narodu; poznanie dźwięków mowy i ich graficznych znaków – liter alfabetu; poznanie reguł ortograficznych i zastosowanie ich w spisywaniu i w dyktandach; umiejętność posługiwania się słownikiem; umiejętność doboru słów odpowiednio do znaczenia i sytuacji; określenie budowy wyrazu; wyrazów jako części mowy i ich wzajemnych związków, budowa i rozpoznawanie zdań; podstawowe właściwości tekstu – temat i główna myśl, zastosowanie znaków interpunkcji, umiejętność tworzenia wyrazów, zdań, tekstu).

Linia socjologiczno-kulturalna przewiduje rozszerzenie wiadomości o kulturze ukraińskiego i polskiego narodu, o polskiej mniejszości narodowej na Ukrainie, o tradycjach, folklorze i osobliwościach regionalnych Ukrainy i Polski; o symbolice państwowej; wskazuje na normy moralno – etyczne, na zachowanie sprzyjające formowaniu umiejętności kulturalnych kontaktów między ludźmi.

Linia praktyczna dotyczy działalności ucznia, która zabezpiecza praktyczne umiejętności i nawyki przewidziane w nauczaniu języka polskiego. Stopniowe nabywanie przez ucznia coraz większej samodzielności i sprawności w poprawnym posługiwaniu się językiem ojczystym ułatwia naukę innych przedmiotów, umożliwi coraz pełniejsze poznanie rzeczywistości, uczestniczenie w życiu społecznym i kulturalnym szkoły i w środowisku. Poznawanie tradycji narodu polskiego i ukraińskiego wzbogaca stan duchowy dziecka, ukazuje bogaty obraz kultury obydwu narodów.

Cele kształcenia i wychowania

Celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie dziecka w całościowym rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, etycznym, fizycznym i estetycznym.

Ważne jest również takie wychowanie, aby dziecko na miarę swoich możliwości było przygotowane do życia w zgodzie z sobą, ludźmi i przyrodą. Należy zadbać o to, aby uczeń odróżniał dobro od zła,

był świadomy przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz rozumiał konieczność dbania o przyrodę. Jednocześnie dąży się do ukształtowania systemu wiadomości i umiejętności potrzebnych dziecku do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz do kontynuowania nauki w klasach starszych.

Realizacja i osiągnięcie tych celów nakłada na pedagoga wiele zadań. Nauczyciel zobowiązany jest odkryć predyspozycje i możliwości intelektualne każdego dziecka rozpoczynającego naukę szkolną. Odkrycie to opiera się na wnikliwej obserwacji dziecka oraz na wstępnej diagnozie jego rozwoju fizycznego (ogólny stan zdrowia oraz motoryka), społeczno-emocjonalnego i intelektualnego (percepcja wzrokowa, słuchowa, mowa i myślenie); następnie stwarzać warunki do ich rozwoju; indywidualizować edukację, uwzględniając różny poziom możliwości intelektualnych i tempa pracy poszczególnych uczniów.

Nauczyciel powinien: poznać środowisko dziecka, nawiązać współpracę z rodzicami uczniów, odkryć uzdolnienia i zainteresowania uczniów, wyposażyć ich w wiedzę i umiejętności. **W trakcie zajęć integrujących treści nauczania edukacji wczesnoszkolnej należy:** rozwijać procesy poznawcze uczniów: spostrzeżenia, wyobrażenia, uwagę, pamięć, myślenie logiczne i kreatywne oraz mowę; nauczyć czytać i pisać; dostarczać elementarnej wiedzy o otaczającej rzeczywistości – o ludziach i ich wytworach, o życiu społecznym, o przyrodzie, rozbudzać zamiłowania do wiedzy, przyzwyczajając do korzystania z różnych źródeł wiedzy; uczyć planowania, samodzielnego wykonywania i kontrolowania wykonywanych prac, zwracać uwagę na ich estetykę; wdrażać do zgodnego współżycia w grupie rówieśniczej, w atmosferze wzajemnej uczynności, życzliwości i właściwie rozumianego koleżeństwa, rozbudzać poczucie sprawiedliwości oraz rozróżniania dobrych i złych czynów; uczyć szacunku dla starszych i gotowości niesienia pomocy potrzebującym, rozbudzać wrażliwość na cierpienie i krzywdę, kształtować uczucia patriotyczne; stwarzać w szkole atmosferę życzliwości i serdeczności, aby dziecko czuło się dobrze w roli ucznia, by interesowało się wykonywanymi czynnościami, miało ochotę do nauki i widziało jej wyniki; szanować godność dziecka.

Głównymi celami nauczania języka polskiego w klasach początkowych jest: kształcenie umiejętności komunikowania się, przygotowanie ucznia do odbioru dzieła literackiego oraz rozbudzanie u dzieci twórczej ekspresji słownej.

W procesie komunikowania się dziecko jest na zmianę nadawcą bądź odbiorcą informacji. Jako nadawca musi umieć mówić i pisać; jako odbiorca musi umieć słuchać i czytać. Aby być zarówno skutecznym nadawcą, jaki i odbiorcą, musi znać i respektować: system znaków danego języka, obowiązujące w danym języku reguły, które określają możliwość przekształcania tych znaków, odpowiedni zasób słów, zasady budowania słów, wyrażań, wypowiedzeń czyli musi opanować słownictwo, gramatykę, ortografię i interpunkcję danego języka, zasady poprawnej wymowy oraz umieć je stosować w praktyce.

Przygotowanie do odbioru dzieła literackiego powinno odbywać się w bezpośrednim kontakcie ucznia z dziełem literackim, podczas którego, z pomocą nauczyciela uczeń zrozumie sens i znaczenie dzieła literackiego, dostrzeże strukturę utworu, wyodrębni jej elementy składowe i ich szczególne uporządkowanie, rozpozna środki stylistyczne i kompozycyjne, podejmie próbę rozszyfrowania znaczeń utajonych oraz próbę wyjścia poza dosłowność tekstu, spróbuje doszukać się w utworze czegoś oryginalnego. Chodzi o taki kontakt z utworem literackim (prozatorskim i poetyckim), który uczy uważnej, rozumnej lektury pojedynczego tekstu, a zarazem odkrywa ogólne zasady ukształtowania wypowiedzi swoiście zorganizowanej, jaką jest dzieło literackie.

W czasie zajęć należy stwarzać takie sytuacje, w których dziecko próbuje tworzyć własne kompozycje słowne.

Powyższe cele nauczania języka polskiego realizowane są równocześnie, przeplatają się wzajemnie i uzupełniają.

W początkowym etapie nauczania języka polskiego zostały wyodrębnione następujące aspekty pracy:

- nauka czytania i pisania,
- kształcenie umiejętności komunikowania się,
- kształcenie językowe,
- ortografia i interpunkcja,
- estetyka pisma.

Nauka czytania i pisania

W klasach początkowych w nauczaniu języka polskiego tradycyjnie należy stosować metodę analityczno – syntetyczną (choć nauczyciel może wybrać inną, więcej pasującą mu metodę). Podstawą jej są ćwiczenia analityczno – syntetyczne dotyczące głosek i graficznych odpowiedników – liter, następnie sylab i wyrazów. Na podstawie tych ćwiczeń uczniowie zdobywają umiejętność formowania nawyków czytania i pisma.

Jednocześnie można stosować metodę całych wyrazów (po opanowaniu czytania sylabowego) jako graficzne obrazy, które są rozpoznawane na podstawie poprzedzających ćwiczeń analityczno-syntetycznych.

Podczas nauki pisma należy formować koordynację wzrokowo-ruchową, graficzne nawyki poprawnego pisma (prawidłowe, dokładne napisanie liter i ich połączeń, płynne pismo sylab, wyrazów, prostych zdań w tempie indywidualnej możliwości ucznia), dbać o prawidłową postawę podczas pisania.

Dzieci leworęczne nie powinny być nakłaniane do pisania prawą ręką. Nauczyciel powinien dostosować odpowiednią metodykę do pracy z dziećmi leworęcznymi.

W procesie nauki czytania i pisania ważnym elementem są postawy i umiejętności, które małe dzieci

wynoszą z przedszkola, procentują w szkole lepszymi wynikami w nauce. Nauczyciel powinien na lekcjach indywidualnie pracować z uczniami, którzy są mniej lub na wyższym poziomie przygotowani do szkoły, podejmować działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju i nauki każdego ucznia, przystosowane do jego potrzeb i możliwości. Uczniom niepełnosprawnym, w tym uczniom z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim nauczanie dostosowuje się do ich możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się.

Ważnym elementem podczas nauki czytania w klasie 1 jest rozbudzenie u uczniów zainteresowań czytelniczych, formowanie umiejętności samodzielnej pracy z książką.

W okresie przygotowawczym (przedelementarзовym) i w okresie elementarзовym, kiedy uczniowie jeszcze całkowicie nie opanowali nauki czytania i pisania, przy pomocy nauczyciela uczą się słuchać i rozumieć tekst (audiowanie). Stopniowo nauczyciel wprowadza uczniów do samodzielnego czytania wyrazów i prostych zdań, w okresie poelementarзовym – do samodzielnego czytania. Uczniowie zapoznają się z najprostszymi elementami książki, nauczyciel stara się dobrać dziecku odpowiednią dziecięcą lekturę biorąc pod uwagę wiek dziecka, zainteresowania, tematykę i treść, która będzie przyjemna i lekka podczas czytania. Ważne jest to, żeby na lekcjach uczniowie mogli zapoznać się z bogatym, różnorodnym światem książki, żeby każde dziecko mogło zadowolić swoje zainteresowania, żeby mogło zrozumieć, że z książką można ciekawie spędzać wolny czas.

W procesie nauczania następuje postępowe zwiększanie trudności: ilość utworów w książce (od jednego do trzech i więcej), rodzaj wydania (książka jako jeden utwór, zbiór utworów, bajki, opowiadania itp.); wielkość tekstu, który jest opracowywany na jednej lekcji (od 1 do 2 stron).

W klasie pierwszej proponuje się raz w tygodniu 20 min. na pracę z lekturą dziecięcą. Jeżeli uczniowie dobrze czytają, można zajęcia lekturowe prowadzić w ciągu całej lekcji.

Kształcenie umiejętności komunikowania się

W programie wczesnoszkolnej edukacji zwraca się szczególną uwagę na komunikatywność: umiejętność **śluchania i rozumienia tekstu (audiowanie); mówienia, czytania i pisanie**.

Jedną z umiejętności komunikowania się jest **śluchanie i rozumienie danego tekstu (audiowanie)**.

W procesie nauczania stale wzbogaca się słownictwo, zwiększa się trudność gramatyczna wypowiedzi, rozszerza się tematyka i logiczne rozumowanie w tekstach proponowanych do słuchania. Również wzrasta stopień trudności dotyczący szybkości czytania i dokładnego zrozumienia tekstu oraz koncentracji uwagi ucznia w ciągu zwiększającego się czasu słuchania. Uczniowie powinni podczas słuchania tekstu doskonalić umiejętności śledzenia toku myśli, adekwatnie odbierać emocjonalno-oceniającą informację, umieć zauważać najważniejsze słowa dla zrozumienia tekstu, uświadamiać sobie znaczenie ogólnego tonu, tembru, tempa, siły głosu. Na podstawie wysłuchanego tekstu (audiowania) uczniowie otrzymują zadania, które nie wymagają wypowiedzi ustnej lub pisemnej, ale mają wybrać prawidłową odpowiedź z proponowanych odpowiedzi na podane pytania związane z przeczytanym tekstem.

Do umiejętności komunikowania się zaliczamy ustne i pisemne wypowiedzi w postaci **dialogów, monologów, streszczeń tekstów**, tworzonych na podstawie przeczytanych utworów, obejrzanych filmów, usłyszanych informacji w najbliższym otoczeniu. Uczniowie samodzielnie lub na podstawie materiałów pomocniczych, zaproponowanych przez nauczyciela (plan, początek lub zakończenie wypowiedzi, ilustracje, zbiór słów związanych z tematem wypowiedzi itp.) budują swą wypowiedź. Charakter i ilość pomocniczego materiału zależy od poziomu przygotowania uczniów do wykonania danego zadania. Nauczyciel powinien stworzyć odpowiednią sytuację sprzyjającą rozwojowi mowy uczniów, zachęcić ich do mówienia; w postaci zabawy wyznaczając miejsce wydarzenia (klasa, pociąg, park, sklep itp.), nadawcę i odbiorcę informacji oraz cel wypowiedzi. W rozwoju umiejętności ustnych wypowiedzi uczniów (dialog, monolog) szeroko wykorzystuje się pracę w parach, w grupach, gdzie ma możliwość wypowiedzi większa ilość dzieci (recytacja wierszy, scenki dramatowe), uczniowie wygłaszają z pamięci wiersze i krótkie fragmenty prozy. Nauczyciel powinien zwracać uwagę

uczniów na: przestrzeganie zasad kultury rozmowy w dialogu; na mówienie zwięzłe, wyraziste, logiczne, na temat; na zachowanie kultury słuchania, życzliwe nastawienie do mówiącego, uszanowanie wyrażanych przez niego poglądów, cierpliwe wysłuchanie wypowiedzi do końca, nieprzerywanie jej; na powstrzymanie się sądów pochopnych, nieprawdziwych lub wyrządzających komuś krzywdę, podejmowanie próby obrony własnego zdania; na doskonalenie artykulacji i akcentowania.

Dla tworzenia streszczeń przeczytanych lub usłyszanych tekstów, a także dla tworzenia swoich wypowiedzi twórczych, opisów, rozważań wydzielane są godziny lekcyjne dla rozwoju mowy, które przeprowadza się jeden raz na dwa tygodnie. W klasach 1-2 przeznaczają się lekcje rozwoju mowy na budowę ustnych, zwięzłych wypowiedzi; w klasach 3-4 – dla napisania streszczeń i wypracowań.

Jednym z najważniejszych czynników komunikowania się w edukacji wczesnoszkolnej jest **czytanie**.

Na lekcjach języka polskiego szeroko wykorzystuje się teksty, które należy przeczytać, zrozumieć i opowiedzieć ich treść. Lekcje języka polskiego w nauczaniu początkowym przeprowadza się na zasadzie integracji języka i czytania.

Kształcenie językowe

Na lekcjach języka uczniowie dowiadują się o istnieniu w świecie wielu języków spokrewnionych lub nie, o znaczeniu języka jako sposobu porozumiewania się, uczą się swej mowy ojczystej (polskiej) oraz języka państwowego (ukraińskiego); wiedzą, że ludzie na Ukrainie posługują się wieloma językami ponieważ Ukrainę zamieszkuje dużo mniejszości narodowych .

Dziecko przyjmuje język środowiska jako pewną całość, na którą składa się forma dźwiękowa, słownictwo i system gramatyczny.

Nauczanie początkowe wprowadza wiedzę propedeutyczną, dotyczącą fonetyki (głosek), wyrazu jako części mowy i jego znaczenia gramatycznego, zdania i tekstu. Głównie zwraca się uwagę na praktyczne aspekty umiejętności uczniów: na rozszerzenie słownictwa i jego znaczenie, na rozwój wykorzystania zasobu słów dla poprawnych wypowiedzi, na doskonalenie umiejętności analizy i oceny językowej twórczości, na udoskonalenie swoich twórczych wypowiedzi.

Uczniowie oceniani są za umiejętności: budowania zdań różnego typu, tworzenia wypowiedzi z odpowiednią intonacją, prawidłowego tworzenia słów i tworzenia związków wyrazowych, stawiania prawidłowego akcentu.

Umiejętność zastosowania alfabetu do zestawiania spisów słów i korzystania ze słowników jest jedną z głównych umiejętności do opanowania w nauczaniu początkowym, ale nie podlega obowiązkowemu ocenianiu.

Język polski jest nie tylko przedmiotem nauczania, ale ułatwia naukę innych przedmiotów wykładanych w tym języku. Wynika z tego potrzeba opracowywania materiału językowego o różnorodnej tematyce, który będzie zastosowany w integrowanej nauce innych przedmiotów. Jednocześnie podwyższamy poziom ogólnej językowej kultury ucznia.

Pisownia – ortografia i interpunkcja

Jednym z głównych celów nauczania początkowego jest formowanie umiejętności bezbłędnego pisma z prawidłowym użyciem znaków interpunkcyjnych.

Podstawą zasad ortograficznej pisowni jest umiejętność pojęcia fonetycznego i graficznego obrazu słowa. W klasach początkowych uczniowie uczą się bezbłędnie pisać wyrazy najpierw proste pod względem trudności fonetycznych i ortograficznych, następnie poznają zasady poprawnej pisowni.

Ważnym elementem w nauce ortografii w początkowych klasach jest spis (słowniczek wyrazów z „ó”, „u”, „rz”, „z”, „ch”, „h”, „ą” „ę”) poznanych wyrazów, których pisownię należy zapamiętać. Sprawdzanie opanowania pisowni w każdej klasie jest konieczne dla utrwalenia umiejętności prawidłowej pisowni ortograficznej. Zasady pisowni ortograficznej w młodszych klasach podawane są na poziomie propedeutycznym, zapoznanie się z nimi odbywa się na lekcjach pod kierownictwem nauczyciela.

W tekstach kontrolnych i sprawdzających wiadomości poprawnej pisowni ortograficznej podajemy słowa, które były opracowane na lekcjach i uczeń miał możliwość opanowania ich pisownię.

W młodszych klasach powinna być sformowana umiejętność poprawnej pisowni ortograficznej i umiejętność zastosowania interpunkcji; uczeń powinien zauważać osobliwości pisowni poznanych słów, postawić znaki interpunkcyjne w prostych zdaniach, uświadamiając sobie ich rolę w zdaniu, umieć poprawić swoje błędy w porównaniu z podanym wzorcem. Te umiejętności uczeń uzyskuje poprzez wykonanie szeregu ćwiczeń związanych ze spisywaniem, z pisanem różnych rodzajów dyktandów oraz podczas poprawy popełnionych błędów.

Technika i estetyka pisma

W klasach młodszych szczególną uwagę zwraca się na kaligrafię i technikę pisma. Uczeń w pierwszej klasie zapoznaje się z graficznym obrazem liter, uczy się: pisać litery kształtnie, czytelnie; łączyć je w sylaby następnie w wyrazy, uczy się pisać po śladach czytania (przepisuje krótkie fragmenty); wyjaśnia zapis przez pokazywanie i nazywanie elementów liter, rozróżnia litery o podobnych kształtach.

Nauczyciel zwraca uwagę na staranność i dokładność wykonywania tych czynności, na estetykę pisma.

Praca nad kaligrafią i techniką pisma nie tylko występuje w młodszych klasach, ale jest przedłużana i doskonalona w następnych klasach.

Nauczyciel na lekcjach powinien formować u uczniów umiejętność pisania na tablicy (wielkość liter, prawidłowe rozmieszczenie na płaszczyźnie tablicy).

Uczniowie nabierają nawyki pisania poprzez świadome naśladowanie nauczycielskich wzorców na tablicy, rozplanowania przestrzennego zapisu na stronie (zachowanie marginesu, wyznaczanie akapitów, wyodrębnianie tytułów, rozdziałów, punktów planu, wykresu, zastosowanie odstępów, wolnej przestrzeni) i postrzeganie tych sygnałów porządku przestrzennego w tekstach czytanych.

Poprzez różnorodne ćwiczenia uczeń osiąga nawyki: pisania łatwego, swobodnego i szybkiego, opanowania pisma czytelnego (o przejrzystej strukturze wzoru), płynnego (wykonywanego łatwo i naturalnie), dynamicznego.

Metody nauczania

Założone cele nauczania języka polskiego w edukacji wczesnoszkolnej należy realizować, wykorzystując metody nauczania, które powinny być podporządkowane zasadzie stopniowania trudności oraz dostosowane do możliwości i zainteresowania uczniów. Metody te powinny motywować uczniów do: aktywności, kreatywności, poszukiwań badawczych, samodzielności i odpowiedzialności.

Jednym z najważniejszych elementów w procesie nauczania jest **wbudzenie motywacji do nauki**. Dlatego należy stale odwoływać się do wrodzonej ciekawości dziecka, do jego chęci poznawania świata i wybierać zagadnienia interesujące dla uczniów oraz poruszać bliskie im problemy. Nauczyciel języka polskiego odgrywa rolę przewodnika, organizatora pracy, osoby pomagającej uczniom. Na nim więc spoczywa odpowiedzialność za

dostosowanie nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia. Uczeń natomiast powinien mieć świadomość, że uczy się przede wszystkim dla siebie, dlatego nie może być biernym odbiorcą przekazywania treści, lecz powinien aktywnie uczestniczyć w procesie, za którego wyniki jest współodpowiedzialny. Lekcje języka polskiego powinny dawać uczniowi możliwość prób występowania w różnych rolach: badacza, eksperta, aktora, krytyka itp. W związku z tym trzeba stwarzać sytuacje, w których uczniowie mogą odważnie pytać, analizować, wyciągać wnioski, wyrażać własne zdanie, argumentować, bronić własnego stanowiska, a także wyrażać sprzeciw.

W kształceniu umiejętności przewidzianych w programie należy wykorzystywać jak najbardziej różnorodne techniki nauczania, a zwłaszcza: indywidualną pracę z tekstem, rozmowę, dyskusję, dramę, pracę zespołową.

Osiągnięcie zamierzonych celów wymaga stosowania odpowiednich środków dydaktycznych, zarówno tradycyjnych, jak i nowoczesnych, a więc podręczników, obrazów, fotografii, edukacyjnych programów telewizyjnych i radiowych, programów komputerowych oraz nagrań audiowizualnych.

Język polski jest przedmiotem, który uczy funkcjonowania w kulturze, zatem w naturalny sposób obejmuje większość zagadnień przewidzianych w ścieżkach edukacyjnych, a zwłaszcza dotyczących edukacji czytelniczej i medialnej, regionalnej, wychowania do życia w rodzinie oraz wychowania patriotycznego i obywatelskiego.

KLASA I

210 godzin (6 godzin tygodniowo)

Proces nauczania języka polskiego w klasie pierwszej jest podzielony na trzy etapy: okres przedelementarzony (przygotowawczy), okres elementarzony, okres poelementarzony.

Okres przedelementarzony

Na tym etapie przygotowawczym zapoznajemy dzieci z życiem w szkole, konsolidujemy zespół klasowy, jednocześnie bliżej poznajemy uczniów i ich poziom rozwoju. Orientujemy się w warunkach środowiska domowego i w warunkach życia każdego dziecka. Zauważamy ewentualnie wady wzroku, słuchu, wymowy. Ćwiczymy uwagę i spostrzegawczość, a także sprawność rąk niezbędną w nauce pisania.

Wdrażamy do prawidłowej wymowy oraz wyrabiamy umiejętności porozumiewania się poprzez częste rozmowy z dziećmi na temat bieżących wydarzeń, omawianie obrazków, naukę wierszy, inscenizowanie czytanych lub opowiadanych przez nauczyciela baśni, historyjek, opowiadań. Ćwiczenia te wyrabiają u dzieci śmiałość w wypowiedzaniu się.

W tym okresie przeprowadzamy też pierwsze próby analizy i syntezy wyrazów łatwych pod względem fonetycznym. W organizowanych zabawach, zgadywankach dzieci ćwiczą słuchową analizę i syntezę wyrazów. W analizie i syntezie słuchowej należy realizować ćwiczenia funkcji wzrokowej, koordynacji wzrokowo-ruchowej i motoryki.

Ćwiczenia analityczno-syntetyczne przewidują działania z różnymi elementami języka: wyodrębnianie wyrazów w zdaniach, wyodrębnianie zdań z dłuższych wypowiedzi, operacje analityczno-syntetyczne z sylabami i głoskami. Ćwiczenia powinny być uporządkowane pod względem trudności.

Długość okresu przedelementarzonego (przygotowawczego) ustala sam nauczyciel, biorąc pod uwagę poziom rozwoju i przygotowania do nauki szkolnej dzieci z zespołu klasowego.

Okres elementarzony

Na tym etapie przystępujemy do nauki czytania i pisania. Początkowo wykorzystujemy różne sposoby odwzorowywania wyrazów i liter przygotowując dzieci do pisania (np. odwzorowywanie ruchem ręki w powietrzu, na stoliku, lepienie liter z plasteliny).

Wprowadzamy najpierw samogłoski (a,o,i,e,y,u-ó,ą,ę) na podstawie analizy głoskowej wyrazów. Początkowe poznanie samogłosek usprawnia proces analizy i syntezy głoskowej wyrazów, przyspiesza opanowanie umiejętności czytania i pisania, ponieważ podstawą każdej sylaby jest samogłoska. Ponadto przedłuża to okres wzbogacania słownictwa, wpływa na poprawność mowy, zanim dziecko przystąpi do czytania.

Zaznajomienie uczniów ze spółgłoskami (l,t,m,k,s,d,j,n,w,p,r,b,c,g,z,ł,f) zaznaczonymi jednym ortogramem przebiega w kolejności uwzględniającej stopień trudności pisania poszczególnych liter. Na tym etapie przystępujemy do tworzenia sylab, co jest możliwe dzięki poznanym wcześniej samogłoskom. Pozwala to na ujmowanie sylabowe wyrazów, a tym samym całościowe ich odczytywanie oraz ułatwienie rozumienia czytanego tekstu.

Również należy zapoznać uczniów ze spółgłoskami, które mają dwa ortogramy, czyli podwójną pisownię oraz dwuznakami, czyli grafemami złożonymi z dwóch liter dla oznaczenia jednej głoski (ż-rz, sz, cz, h-ch, dz-dź).

W ostatniej fazie okresu elementarzewego zapoznujemy uczniów ze spółgłoskami miękkimi mającymi podwójne oznaczenie (ć-ci, dź-dzi, ń-ni, ś-si, ź-zi).

Stopniowo przechodzimy do pisania wyrazów, zwracając uwagę na poprawne łączenie liter.

Naukę pisania liter i wyrazów łączymy z ich czytaniem.

W pierwszej klasie, na lekcjach języka polskiego, dzieci piszą w zeszytach ze specjalną drukowaną osnową.

Okres poelementarzewy

W tym okresie ćwiczymy technikę pisania i czytania. Ważnym ćwiczeniem w nauce pisania jest przepisywanie wyrazów i krótkich zdań. Pod koniec pierwszej klasy uczniowie podejmują próbę pisania ze słuchu wyrazów, które wcześniej poznali na zajęciach. Przyzwyczajamy dzieci również do sprawdzania poprawności napisanego wyrazu przez porównanie go z wzorem podanym w podręczniku bądź na tablicy.

Zdania, a następnie teksty do czytania powinny być łatwe i krótkie. Od razu ćwiczymy czytanie głośne i ciche ze zrozumieniem. Stosujemy w tym celu ćwiczenia typu: wyszukiwanie w tekście poznanych wyrazów, imion, nazw warzyw itp.; wykonywanie poleceń zapisanych na tablicy; układanie wyrazów z rozsypanki literowej; układanie krótkich zdań z rozsypanki wyrazowej; uzupełnianie luk w zdaniach. Przydatne są do tych ćwiczeń pomoce jak: ruchomy alfabet, loteryjki wyrazowe i zdaniowe.

Obok tradycyjnych czytanek wprowadza się dialogi, scenki, komiksowe dymki, wyliczanki, w których

litera i głoska stają się twórczym zabawy, a tym samym są szybciej przyswajane i utrwalane przez dzieci. Niektóre teksty zakończone są pytaniami, które wymagają od uczniów dosłownego zrozumienia tekstu i umiejętności jego krytyczno-twórczej interpretacji.

Prowadzenie lekcji ciekawych, żywych, opartych na obserwacjach i doświadczeniach uczniów wzbogaca rozwój i umiejętności językowe uczniów w pierwszej klasie edukacji wczesnoszkolnej.

1. Kształcenie umiejętności komunikowania się

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>1. Słuchanie i rozumienie ustnej wypowiedzi.</p> <p>Słuchanie i rozumienie wypowiedzi rówieśników i nauczyciela.</p> <p>Słuchanie i wykonywanie prostych poleceń.</p> <p>Wysłuchanie przeczytanego fragmentu utworu, pod względem trudności podobnego do elementarzewego tekstu (1-2 razy czytany), zrozumienie i zapamiętanie treści (bajka, opowiadanie, wiersz).</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – uważnie ślucha wypowiedzi rówieśników i nauczyciela, bierze udział w zabawie; – ślucha ze zrozumieniem prostych poleceń; – wykonuje, według usłyszonej instrukcji, polecenia dotyczące nauki lub zabawy; – uczestniczy w rozmowach, nie przerywa wypowiedzi innych, stara się wysłuchać kolegów; – ślucha i rozumie ustną wypowiedź (tekst) – czas trwania do 1 min.; – odtworza poszczególne słowa wysłuchanego tekstu (na początku roku po kilkakrotnym przeczytaniu, na końcu roku po 1-2); – fiksuje początek i koniec tekstu; – na podstawie uważnego słuchania wyodrębnia ilość zdań (2-4) w tekście, ilość słów w zdaniu (do 4 słów);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
		<ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na pytania na podstawie usłyszonej treści (kto?, co?, gdzie?, kiedy?, jak?); – wiernie odtwarza treść usłyszanego tekstu; – emocjonalnie odbiera treść podczas słuchania tekstu.
W ciągu roku	<p>2. Mówienie.</p> <p>Wdrażanie do poprawnego artykułowania poszczególnych głosek i całych wyrazów, regulowania siły głosu i szybkości wymowy.</p> <p>Zwracanie uwagi na właściwe akcentowanie wymawianych wyrazów.</p> <p>Wypowiadanie się na temat własnych przeżyć, wydarzeń z życia, ilustracji, usłyszanego lub przeczytanego tekstu.</p> <p>Używanie form grzecznościowych: "proszę, dziękuję, przepraszam," znajomość form kulturalnego powitania i pożegnania i ich stosowanie w mowie własnej.</p> <p>Wspólne poszukiwanie ustnych wyjaśnień znależ nowych wyrazów i zwrotów.</p> <p>Używanie w rozmowie i wypowiedzi ustnej wyrazów i zwrotów określających stosunki przestrzenne i czasowe (obok, nad, później, teraz itp.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – reguluje siłę głosu i tempo mówienia w procesie wykonywania ćwiczeń językowych; – wymawia słowa z prawidłowym akcentem; – samodzielnie wypowiada się na temat własnych przeżyć, wydarzeń z życia, ilustracji, usłyszanego lub przeczytanego tekstu; – aktywnie używa form i wyrazów grzecznościowych; – przy pomocy nauczyciela lub kolegów wyjaśnia znaczenie nowych wyrazów i zwrotów; – używa w mowie własnej i rozumie znaczenie wyrazów i zwrotów określających stosunki przestrzenne i czasowe;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Udzielanie ustnej odpowiedzi na postawione pytania, samodzielne układanie pytań.</p> <p>Próby tworzenia kilkudzaniowej ustnej wypowiedzi na temat obserwowanego obiektu (np. ilustracji).</p> <p>Odtwarzanie dialogu (według ról) na podstawie usłyszanych bajek, opowiadań.</p> <p>Budowanie dialogu w postaci pytań i odpowiedzi.</p> <p>Układanie i odgrywanie dialogów na tematy związane z otoczeniem dziecka – wstępne przygotowanie do dialogu (omówienie treści, zgromadzenie i zastosowanie odpowiednich słów).</p> <p>Krótkie streszczenie niewielkiego wysłuchanego (przeczytanego) tekstu przy pomocy podanych słów, pytań, planu (na początku roku szkolnego nauczyciel ukierunkowuje wypowiedź ucznia).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie układa pytania; – odpowiada na postawione pytania; – samodzielnie wypowiada się na odpowiedni temat; – analizuje pod kierunkiem nauczyciela utwory dla dzieci; – wyróżnia bohaterów i ocenia ich postępowanie; – w sposób ekspresywny wyraża treści przeczytanego lub wysłuchanego utworu (mimiką, gestem, plastycznym działaniem lub ruchem); – odtwarza role (z innym uczniem lub nauczycielem) z usłyszanego dialogu w bajce lub opowiadaniu; – buduje dialog w postaci pytań i odpowiedzi; – formuluje pytania i odpowiedzi do dialogu; – streszcza krótki fragment na poziomie elementarzewego tekstu;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Powtórzenie według wzoru związanej wypowiedzi, zaproponowanej przez nauczyciela. Tworzenie związanej wypowiedzi według podanego początku i rysunku (kilku rysunków).</p> <p>Tworzenie związanej wypowiedzi na podstawie wysłuchanego tekstu, własnych przeżyć dziecka.</p> <p>Wygłaszanie wierszy z pamięci. Odgadywanie zagadek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – powtarza, naśladując nauczyciela, wzór związanej wypowiedzi zachowując prawidłowość treści i odpowiednią intonację stosowaną do danej wypowiedzi; – samodzielnie tworzy związaną wypowiedź już zapoczątkowaną (ilustracja, kilka rysunków), na podstawie wysłuchanego tekstu lub własnych przeżyć. – recytuje wiersze na pamięć; – odgaduje zagadki.
W ciągu roku	<p>3. Nauka czytania i pisania.</p> <p>Uświadomienie znaczenia pisma jako ważnego odkrycia, które pozwala na przekazywanie informacji na odległość i jednocześnie jest to trwały przekaz dla wielu pokoleń.</p> <p>Przewaga pisma nad innymi sposobami przekazywania informacji (gesty, umowne znaki, dźwiękowe sygnały, itp.).</p> <p>Znaczenie umiejętności czytania i pisania w życiu każdego człowieka. Przewaga człowieka wykształconego nad analfabetą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia rodzaje pisma: drukowane, pisane ręcznie, malowane; – rozumie, jakie znaczenie ma pismo w kontaktach między ludźmi; – wypowiada się na temat znaczenia umiejętności czytania w życiu każdego człowieka; – pragnie nauczyć się dobrze czytać.
(orientacyjnie 2-4 tygodni)	<p>Okres przedelementarzony (przygotowawczy)</p> <p>Praktyczne zapoznanie dzieci ze zdaniem, wyodrębnianie zdań z potoku mownego, umiejętność określania granic zdania.</p> <p>Wyodrębnianie wyrazów w zdaniu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest zdanie; – wyodrębnia zdanie z dłuższej wypowiedzi; – potrafi określić granice zdania; – wyodrębnia wyrazy w zdaniach; – dzieli zdanie na wyrazy; – układa zdania z wyrazów;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Formowanie umiejętności układania zdań z jednego, dwóch lub trzech słów. Układanie zdań zgodnie z podanymi modelami graficznymi.</p> <p>Dźwięki mowy w porównaniu z innymi dźwiękami . Pojęcie głoski. Praktyczne zapoznanie z rolą głosek w rozróżnianiu wyrazów. Ustalenie kolejności głosek w wyrazach, umiejętność wyodrębniania poszczególnych głosek w wyrazie (na początku, w środku, na końcu). Poza sylwetki ucznia podczas pisania.</p> <p>Prawidłowe trzymanie pióra (ołówka) w ręce podczas pisania oraz prawidłowe rozmieszczenie zeszytu na ławce.</p> <p>Kreślenie szlaczków literopodobnych jako przygotowanie do pisania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje liczbę wyrazów w zdaniu; – układa zdania: o wskazanej liczbie wyrazów, z rozsypanki wyrazowej, do ilustracji; – wie, co to jest głoska; – ustala kolejność głosek w wyrazach o różnej strukturze sylabowo-głoskowej(on, na, kot, dom, las, ryba); – poprawnie dzieli wyrazy na głoski, wyróżnia i nazywa głoski; – świadomie przyjmuje prawidłową postawę przed rozpoczęciem pisania i podczas pisania; – demonstruje poprawne położenie pióra (ołówka) w ręku, poprawnie kładzie zeszyt na ławce i utrzymuje go w takiej pozycji podczas pisania; – poprawnie siedzi i trzyma pióro podczas pisania, – prawidłowo porusza ręką podczas wykonywania figur literopodobnych, kreślenia linii, rozmalowывwania; – kreśli szlaczki, linie, figury z odrywaniem ręki i w miarę możliwości bez odrywania ręki; – pokazuje górną, dolną, lewą i prawą część stronicy, początek, środek i koniec poziomego rzędu, odstęp między liniami;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Rysowanie figur prostoliniowych. Kreskowanie. Układanie ornamentów, kreślenie linii prostych, ukośnych, owalnych, półowalnych, falistych. Pisanie po śladzie.</p> <p>Nauczanie prawidłowego wodzenia ręką po linii podczas pisania.</p> <p>Pisanie elementów liter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rysuje linie poziome, pionowe, pochyle (lewą i prawą ręką); – rysuje linie proste, łamane, faliste, przerywane, pętle; – prawidłowo pisze elementy liter: górne i dolne zaokrąglenia, owale, wybrzuszenia, górne i dolne pętle, haczyki, laseczki, kropki, kreski; – znajduje i pokazuje linie na stronie zeszytu, – umie rozmieścić elementy literopodobne.
	<p>Okres elementarzony.</p> <p>Litery jako graficzne znaki głosek. Poprawne rozpoznawanie i odczytywanie liter alfabetu.</p> <p>Samogłoski i spółgłoski. Samogłoski ustne (<i>a, o, i, e, y, u – ó</i>) i nosowe (<i>ą, ę</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna i rozróżnia litery; – zna pojęcie “samogłoska”; – poprawnie wymawia samogłoski nosowe; – zna pojęcie “spółgłoska”; – umie nazwać samogłoski i spółgłoski;
	<p>Samogłoska jako podstawa sylaby. Praktyczne uświadomienie składowej zasady budowy wyrazu.</p> <p>Analiza i synteza wyrazów. Wyodróżnianie w nich liter, głosek, sylab.</p> <p>Spółgłoski oznaczone jednym ortogramem (<i>l, t, m, k, s, d, j, n, w, p, r, b, c, g, z, ł, f</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje samogłoski i spółgłoski; – wie, że sylaba ma jedną samogłoskę; – analizuje i dzieli wyraz na głoski, litery, sylaby; – poprawnie zapisuje spółgłoski oznaczone jednym ortogramem;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Modelowanie struktury dźwiękowej wyrazów z dwuznakami (sz, cz, rz, ch, dz, dż, dź).</p> <p>Praktyczne zapoznanie ze sposobami oznaczania miękkości spółgłosek, ze spółgłoskami miękkimi oznaczonymi podwójnie (ć-ci, ś-si, ź-zi, ń-ni, dź-dzi).</p> <p>Komunikatywne ukierunkowanie procesu pisma.</p> <p>Kształtne i prawidłowe pisanie kolejno poznawanych liter. Poprawne łączenie liter w pisanych wyrazach. Zasady pisania dużych i małych liter. Układanie wyrazów z rozsypanki literowej i ich zapisywanie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie “dwuznak”; – potrafi przeczytać i napisać dwuznaki sz, cz, dz, dż, rz, ch, dź; – analizuje wyrazy zawierające dwuznaki w pozycji nagłosowej, wygłosowej i w śródgłosie; – czyta je z odpowiednią intonacją; – czyta wyrazy z odpowiednim zmiękczeniem (wyrazy zawierające miękkie spółgłoski na początku, w środku i na końcu słowa); – odróżnia pismo napisane ręcznie od drukowanego; – objaśnia znaczenie estetycznego pisma ręcznego; – kształtnie i prawidłowo pisze kolejno poznawane litery; – rozpoznaje i nazywa według kolejności poznawania małe i duże litery pisane, pisze je dotrzymując się prawidłowej formy, wysokości i szerokości; – pisze ciągłym ruchem ręki, prawidłowo łączy litery nadając im właściwy kształt; – prawidłowo rozmieszcza w linia-turze zeszytu małe i duże litery, umie je ze sobą połączyć; – układa i przepisuje wyrazy, pamięta o odstępach, dba o estetykę i kaligrafię pisma;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Przepisywanie wyrazów i krótkich zdań z tablicy i z książki.</p> <p>Pisanie z pamięci (dyktanda) poznanych i omówionych wcześniej wyrazów. Podpisywanie ilustracji.</p> <p>Funkcja znaków interpunkcyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przepisuje wyrazy, wyrażenia, zdania z tekstu drukowanego i pisanego; – sprawdza prawidłowość napisania liter porównując je ze wzorcem oraz prawidłowość ich połączeń; – pisze pod dyktando wyrazy i zdania; – samodzielnie podpisuje ilustracje; – nazywa i stosuje podczas pisania znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, wykrzyknik, pytajnik.
	<p>Okres poelementarzowy.</p> <p>Naśladowanie wzorowego czytania nauczyciela.</p> <p>Czytanie indywidualne, zespołowe, głośnie i ciche krótkich tekstów z podręcznika. Wdrażanie do czytania z naturalną intonacją. Praktyczne opanowanie znaków interpunkcyjnych (kropka, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik) – czytanie z odpowiednią intonacją dotyczącą poznanych znaków interpunkcyjnych.</p> <p>Doskonalenie umiejętności świadomego, wyraźnego czytania z odpowiednim tempem i intonacją.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta teksty z “Elementarza” całymi słowami (bardziej złożone wyrazy sylabami); – prawidłowo intonuje podczas czytania zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, wykrzyknikowych (bez używania terminów), zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wykorzystanie nabytych umiejętności i nawyków pisma dla różnorodnych prac pisemnych.</p> <p>Praca w zwyczajnych zeszytach do pisania bez zaznaczenia pisma śladowego.</p> <p>Rozmieszczenie zdań według treści w deformowanym tekście.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pisuje tekst drukowany i pisany dotrzymując się wymagań kaligrafii; – wykonuje ćwiczenia fonetyczno-gramatyczne, -pisze wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dwuznakami, wyrazy z trudnościami ortograficznymi: z “ą” i “ę”, z “z” i “rz”; – wie, że na początku zdania piszemy dużą literę oraz w nazwach państw, miast, rzek, w imionach i nazwiskach; – pisze pod dyktando słowa, zdania składające się z 3-4 wyrazów, których wymowa jest łatwa do napisania, zwięzły tekst, w którym napisane słowa odpowiadają prostej wymowie (trudniejsze słowa należy napisać na tablicy); – układa i zapisuje (samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela) zdania na podstawie ilustracji lub tematycznej sytuacji stworzonej przez nauczyciela. – uporządkowuje zdeformowany tekst, który składa się z 2-3 zdań.
W ciągu roku	<p>Praca z lekturą szkolną. Praktyczne zapoznanie uczniów z pojęciami: pisarz(autor)-jego imię i nazwisko umieszczone na okładce książki, tytuł utworu, strona tytułowa i grzbiet książki, rysunek (ilustracja), numeracja stron i spis treści.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozdziela i nazywa elementy strukturalne dziecięcej książki: część tytułowa (okładka), grzbiet, strona; – wyodrębnia i pokazuje tytuł lektury na okładce i w środku książki, nazwisko autora książki oraz autora ilustracji;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Formowanie umiejętności przedstawiania w odpowiedniej kolejności (nazwisko autora, tytuł) nazwy lektury. Zapoznanie się z książką (oglądanie stron, ilustracji, okładki).</p> <p>Przedstawienie przez nauczyciela dziecięcych czasopism i co ciekawego możemy w nich przeczytać. Wspólne czytanie fragmentów wybranych przez nauczyciela czasopism dziecięcych – rozbudzanie zainteresowań czytelnicych.</p> <p>Praktyczne zapoznanie uczniów z pojęciami: biblioteka, bibliotekarz, czytelnia. Zapoznanie uczniów z prawidłową postawą podczas czytania (higieną czytania); z zasadami dbania o książkę; z regulaminem dotyczącym zachowania się w bibliotece i czytelnicy. Podejmowanie próby samodzielnego czytania książeczek.</p> <p>Lektura obowiązkowa Nauczyciel czyta na lekcji fragmenty utworów lub krótkie bajki, wiersze.</p> <p>J.Brzechwa <i>Brzechwa dzieciom</i> H.Januszewska <i>Kopciuszek</i> J.Tuwim <i>Wiersze dla dzieci</i> M. Jaworczałkowa <i>Jacek, Wacek i Pankracek</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo nazywa lekturę (utwór): z początku kto napisał książkę, a potem tytuł; – przełgąda książkę (ilustracje, interesuje się kto ją napisał oraz jaki ma tytuł); – wypowiada przypuszczenia (kilka słów), o czym może być mowa w danej lekturze; – interesuje się dziecięcymi czasopismami, prawidłowo je nazywa, prenumeruje; – objaśnia, po co są biblioteki, wystawy książek, kto pomaga wybrać książkę w bibliotece; – przełtrzeęga (pod kierunkiem nauczyciela) zasady higieny czytania, szanowania książek, regulaminu biblioteki.

2. Kształcenie językowe

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>1. Tekst. Zdanie. Wyraz. Ustne i pisemne wypowiedzi, tekst.</p> <p>Treść, tytuł tekstu; odpowiedni tytuł do treści tekstu.</p> <p>Podział zwięzłej wypowiedzi na zdania. Początek i koniec zdania.</p> <p>Śledzenie za prawidłową intonacją zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, wykrzyknikowych (bez używania terminów) i wykonywanie ćwiczeń dotyczących umiejętności czytania i pisania danych zdań. Podział zdań na wyrazy, rozpoznawanie w wypowiedzi ustnej i pisemnej przymiotników, spójników, liczebników jako oddzielnych słów (bez terminów). Układanie graficznych modeli zdań składających się z 1-5 słów.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia ustne i pisemne wypowiedzi, tekst; – wybiera z podanych albo samodzielnie nadaje tytuł do tekstu odpowiadającemu tekstowi elementarzewemu; – wyróżnia ilość zdań w tekście (z 2-4zdań), oddziela je znakiem postawionym na końcu każdego zdania; – prawidłowo wymawia z intonacją (czyta) różnorodne zdania ze względu na cel wypowiedzi i odpowiednio je zapisuje; – rozpoznaje rodzaj zdania według komunikatywnego znaku (zawiera pytanie, prośbę, życzenie itp.); – wyznacza ilość słów na podstawie usłyszanego lub przeczytanego zdania (1-4 słów); – układa graficzne modele zdań zawierających nie więcej niż 5 słów; – wymyśla i układa zdania, które odpowiadają graficznym modelom;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Zapoznanie ze słowami będącymi nazwami przedmiotów, cech i czynności.</p> <p>Zapoznanie uczniów ze słowami, które często wymawiamy w szkole, domu w otaczającym nas środowisku. Uświadomienie uczniom leksyycznego znaczenia słów.</p> <p>2. Głoski i litery. Sylaba. Akcent. Dźwięki mowy.</p> <p>Praktyczne zapoznanie uczniów ze zmysłoworozpoznawalną rolą głosek, śledząc za tym jak wstawka, przepuszczenie czy zamiana jednej głoski zmienia znaczenie i brzmienie słowa (np. kot-koń, wół-dół, dom-dym).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i rozróżnia słowa – nazwy przedmiotów, cech i czynności; – stawia do nich pytanie: kto?, co?, jaki?, jaka?, jakie?, co robi?, co robią?; – posługuje się ogólnie używanymi polskimi słowami związanymi ze szkołą, domem, środowiskiem, w którym przebywa; – odróżnia słuchowo polskie słowa, które mają powszechne użycie i są spokrewnione pod względem znaczenia z językiem ukraińskim i innymi językami słowiańskimi; – zauważa współzależność między słowem a obrazem odpowiedniego przedmiotu, czynności i cechy; – wybiera wśród kilku słów prawidłowe słowo, które odpowiada określeniu zaproponowanemu przez nauczyciela. – umie podzielić wyraz na głoski; – wie, że słowa składają się z głosek i ich graficznym znakiem są litery; – objaśnia współzależność głosek i liter w sylabie i słowie; – tłumaczy zmianę znaczenia słowa z powodu zamiany jednej z głosek;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Kolejność głosek w słowie. Wydzielanie (w ślad za nauczycielem i samodzielnie) poszczególnych głosek w wyrazie (pierwsza, następna, ostatnia) Tworzenie sylab o różnej strukturze (na, nam, ba, bat itp.) z różnych głosek. Zaznajomienie uczniów z samogłoskami i spółgłoskami dźwięcznymi i bezdźwięcznymi, twardymi i miękkimi. Zaznajomienie uczniów z narządami artykulacyjnymi, które biorą udział w wymowie głosek, obserwowanie tych narządów podczas wymawiania różnych głosek. Doskonalenie wymowy oddzielnych głosek, które trudniej się wymawia: [r], [dź], [ś],[ć], [dź],[ż],[ń],[cz],[sz],[f],[ą],[ę].</p> <p>Podział słów na sylaby. Powtarzanie za nauczycielem słów podzielonych na sylaby. Rozróżnianie wyrazów jedno-, dwu- i więcej sylabowych.</p> <p>Akcent w słowie. Ćwiczenia w poprawnym akcentowaniu sylab (w języku polskim akcentujemy drugą sylabę od końca).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo odtwarza łańcuch głosek w usłyszonym słowie, zawierającym od 2-5 głosek; – nazywa pierwszą i ostatnią głoskę w dowolnym słowie tekstu elementarzewego; – tworzy z oddzielnych głosek (2-4) sylaby odpowiedniej struktury; – rozdziela głoski dźwięczne i bezdźwięczne na podstawie usłyszanego dźwięku i sposobu wymowy; – prawidłowo wymawia głoski bezdźwięczne (<i>p,f,t,s,c,sz,cz,ś,ć,k</i>), przedniojęzykowe (<i>ł,n,d,t,z,s,dz,c</i>), przedniojęzykowe (<i>l,r,ż,sz,dź,cz</i>), środkowojęzykowe (<i>ń,ź,ś,dź,ć,g,k,ch</i>), tylnojęzykowe (<i>g,k,ch</i>) – (bez nazywania terminów); – umie podzielić wyraz na sylaby (wyrazy utworzone z 2-3 sylab); – wie, że sylaba zawiera jedną samogłoskę; – prawidłowo akcentuje wyrazy dwu- i trój sylabowe.

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego ucznia
	Oznaczanie głosek literami. Alfabetyczne nazwy liter. Alfabet.	– zna nazwy liter; – umie na pamięć polski alfabet.

3.Linia socjologiczno-kulturalna

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego ucznia
W ciągu roku	<p>Nasza szkoła i klasa. Przybory szkolne. Dziecięce zabawy. Ulubione zabawki. Moja rodzina. Mój dzień. Mój dom, mieszkanie. Czas. Dzień i noc. Tydzień, dni tygodnia. Nazwy miesięcy. Pory roku. Kolory. Jesień. Przyroda jesienią. Warzywa i owoce. Zwierzęta domowe i dzikie. Ptaki. Zima. Przyroda zimą. Święty Mikołaj. Święta i zabawy zimowe. Wiosna. Przyroda wiosną. Wielkanoc. Tradycje ludowe. Miasto, wieś. Lato. Przyroda latem. Wakacje. Książka źródłem wiedzy.</p> <p>Krótkie utwory ludowe (zagadki, rymowanki, wyliczanki, przysłowia, wierszyki). Zasady etykiety. Podstawowe zwroty grzecznościowe, stosowanie ich w różnych sytuacjach komunikacyjnych.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <p>– zna tematyczne grupy wyrazów (nazwy przyborów szkolnych, zabaw i zabawek, członków rodziny, doby, dni tygodnia, miesiące, pór roku, kolorów, warzyw i owoców, zwierząt, ptaków, zabaw zimowych);</p> <p>– rozpoznaje krótkie utwory – zagadki, rymowanki, wyliczanki, przysłowia;</p> <p>– zawiera znajomość, przedstawia się, wita się, żegna, dziękuje.</p>

4. Praktyczne umiejętności

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	Zapoznanie się z życiem w szkole.	Uczeń (uczennica): <ul style="list-style-type: none">– zna swoje prawa i obowiązki ucznia;– wie, co ma robić dyżurny;– zna zasady zachowania się na lekcji i na przerwie międzylekcyjnej.

KLASA II

**101 godzina; 4 rezerwowe;
(3 godziny tygodniowo)**

1. Kształcenie umiejętności komunikowania się

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>1. Słuchanie i rozumienie ustnej wypowiedzi.</p> <p>Słuchanie wypowiedzi nauczyciela, innych uczniów, nagrań audycji i aktorów jako przykładów właściwego wystawiania się w języku ojczystym.</p> <p>Rozróżnianie w wysłuchanych tekstach mowy monologicznej i dialogicznej (bez podawania terminów).</p> <p>Odważne pytanie o znaczenie niezrozumiałych słów używanych przez nadawcę informacji.</p> <p>Uważne słuchanie i rozumienie treści czytanych (1-2 razy) krótkich literackich tekstów należących do bajek, fabularnych opowiadań, poezji.</p> <p>Zachowanie kultury słuchania – życzliwe nastawienie do mówiącego, uszanowanie wyrażanych przez niego poglądów, cierpliwe wysłuchanie wypowiedzi do końca, nieprzerywanie.</p>	<p>Uczeń(uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – ślucha, rozumie i wykonuje analityczne, logiczno-semantyczne ćwiczenia z materiałem słuchowym – głoskami, sylabami, wyrazami, zdaniami, tekstem; – rozróżnia w toku mowy monolog i dialog; – wyszukuje wśród usłyszanych słów nazwy przedmiotów (cech, czynności), które nie należą do języka polskiego, ale do innego języka np. ukraińskiego, rosyjskiego; – rozumie po przeczytaniu (1-2 razy) treść literackiego tekstu, którego czas czytania trwa 1-2 minut, zapamiętuje bohaterów, uświadamia kolejność wydarzeń w tekście; – odtworza elementy rzeczywistej treści wysłuchanego tekstu; – aktywnie uczestniczy w rozmowach, zabiera głos w kulturalny sposób; – nie przerywa osobie mówiącej toku wypowiedzi;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	Wysłuchanie instrukcji dotyczącej różnorodnych ćwiczeń na lekcjach innych przedmiotów lub zadań zabawowych.	– rozumie i adekwatnie wykonuje usłyszane instrukcje (nieco dłuższe niż w klasie pierwszej) dotyczące poleceń nauczyciela.
W ciągu roku	<p>2. Mówienie.</p> <p>Kształcenie kulturalnej mowy ustnej.</p> <p>Rozwój umiejętności władania prawidłowym oddechem podczas wypowiedzania się, szybkością i siłą głosu.</p> <p>Używanie poprawnych form wołacza.</p> <p>Aktywny udział w mowie dialogicznej.</p> <p>Odtwarzanie dialogów usłyszanych na podstawie przeczytanych bajek, opowiadań.</p> <p>Układanie dialogów na podany temat przy pomocy zaproponowanego przez nauczyciela materiału dydaktycznego lub samodzielnie.</p> <p>Kształcenie umiejętności wypowiedzania się całymi zdaniami.</p> <p>Dobieranie słów adekwatnych do rodzaju i intencji wypowiedzi.</p> <p>Używanie wyrazów grzecznościowych (proszę, dziękuję, przepraszam, bardzo mi miło itp.); znajomość form kulturalnego powitania, pożegnania, zachowania się i ich stosowanie we własnych wypowiedziach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – umie nawiązywać kontakt z rówieśnikami oraz osobą dorosłą; – posługuje się siłą głosu i szybkością mówienia, na poziomie dziecka w drugiej klasie, która sprzyja aktywności ucznia na lekcji języka polskiego; – potrafi używać niezbędnych form wołacza; – wie, jak należy zacząć i skończyć rozmowę; – tworzy i wypowiada (wspólnie z kolegami z klasy na podstawie wstępnego przemyślenia i omówienia, w ciągu 4-5 min.) dialog na podany temat – 3-4 zdania mówi każdy, kto bierze udział w dialogu; – swobodnie, samorzutnie wypowiada się całymi zdaniami; wypowiada własne zdanie w dyskusji; – dobiera właściwe słowa i zwroty; – aktywnie używa form i wyrazów grzecznościowych;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Opowiadanie treści obrazków i historyjek obrazkowych, wdrażanie do zwięzłego ujmowania treści.</p> <p>Opowiadanie własnymi słowami treści krótkich tekstów czytanek, baśni, legend według podanego planu.</p> <p>Samodzielne opowiadanie treści epizodów obejrzanego filmu, audycji radiowej i telewizyjnej.</p> <p>Układanie zdań na temat różnych przedmiotów jako przygotowanie do opisu. Opisywanie przedmiotów z otoczenia lub przedstawionych na ilustracji.</p> <p>Wygłaszanie z pamięci wierszy i krótkich fragmentów prozy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ustnie opowiada treść (wypowiada 40-50 słów przy pomocy materiału dydaktycznego – ilustracje, wyrażenia, wyrazy) czytanek, streszcza przeczytane fragmenty bajek, legend; – nadaje tytuły pojedynczym obrazkom i historyjkom; – opowiada swoje wrażenia na podstawie obejrzanego filmu, audycji telewizyjnej lub radiowej; – układa zdania i opisuje przedmioty zaprezentowane na lekcji w procesie nauki języka polskiego; – recytuje wiersze z zaangażowaniem emocjonalnym i z właściwą intonacją.
W ciągu roku	<p>3. Czytanie.</p> <p>Doskonalenie nawyków czytania całymi słowami.</p> <p>Kształcenie czytania płynnego, poprawnego i wyraźnego.</p> <p>Wyraźne wymawianie wyrazów, przestrzeganie pauz, intonacji końca i środka zdania.</p> <p>Samodzielne czytanie niewielkich opowiadań, baśni, bajek, wierszy.</p> <p>Wykorzystywanie elementów czytania wycinkowego. Czytanie z podziałem na role.</p> <p>Formowanie umiejętności pracy nad tekstem utworu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta całymi słowami; – odczytuje samodzielnie nowy tekst: wyrazami i zdaniami, poprawnie, w miarę płynnie; – czyta i rozumie teksty odpowiednie dla jego wieku; – odnajduje proste informacje w tekście i wyciąga wnioski; – rozpoznaje w tekście formy literackie takie jak życzenia, zaproszenia, zawiadomienia; – czyta tekst z podziałem na role,

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnienie dialogu w tekście; – rozróżnianie mowy autora i postaci utworu; – dzielenie tekstu na części za pomocą pytań nauczyciela; – zestawienie wyrazów bliskoznacznych; – kształcenie umiejętności wyrażania myśli za pomocą barwnych wyrazów oraz wyrażeń; – szukanie w tekście (za pomocą nauczyciela) zdania wyrażającego myśl przewodnią; – rozróżnianie tekstów różnych gatunków literackich; – wyszukiwanie w tekście narracji, opisu, rozmyślenia. <p>Wzajemne czytanie wykonanych przez uczniów prac twórczych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia dialog w tekście; – rozzróżnia mowę autora i postaci utworu; – dzieli tekst na części za pomocą pytań nauczyciela; – zestawia wyrazy bliskoznaczne, rozumie je; – wyraża myśli za pomocą barwnych wyrazów oraz wyrażeń; – potrafi znaleźć zdanie wyrażające myśl przewodnią tekstu; – rozzróżnia takie gatunki literackie, jak bajka, opowiadanie, wiersz, zagadka, przysłowie; – znajduje narrację, opis, rozmyślenie; – czyta i analizuje swoją pracę twórczą i kolegi.
W ciągu roku	<p>4. Pisanie.</p> <p>Układanie i zapisywanie (samodzielnie i w grupie) tekstów według podanych wyrazów i obrazków, ułożonego wspólnie lub podanego planu i obrazków.</p> <p>Opowiadanie ustne o sobie, o swojej rodzinie oraz kolegach. Krótkie zapisywanie opowiadania.</p> <p>Kaligraficzne przepisywanie pojedynczych zdań i tekstów.</p> <p>Praca twórcza z tekstem (rozwijanie zdań, zdania z lukami, przekształcenia tekstu itp.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – umie samodzielnie oraz w grupie układać i zapisywać niewielkie teksty; – układa (ustnie i pisemnie) krótkie opowiadania na podany temat; – przepisuje proste zdania i proste teksty; – potrafi rozwijać zdania oraz układa i zapisuje spójne, poprawne zdania;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Układanie życzeń świątecznych, urodzinowych, okolicznościowych skierowanych do rodziców, nauczycieli, kolegów, mieszczących słowa serdeczne, grzecznościowe i związane z okolicznością przekazywania życzeń.</p> <p>Dobieranie do utworzonego tekstu tytułu, redagowanie go pod względem często powtarzających się tych samych wyrazów.</p> <p>Dyktando i samodyktando.</p> <p>Pisanie dyktandów (wyrazy, zdania, teksty).</p> <p>Kontrolne dyktanda.</p> <p>Słowa, których znaczenie i wymowę uczniowie powinni zaśwoić umieszczone są w słowniczku ortograficznym.</p> <p>Wykonanie pracy pisemnej.</p> <p>Zapisywanie słów, wierszy w postaci słupka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – uzupełnia proste zdania z lukami; – dokonuje przekształceń tekstów; – układa teksty z życzeniami okolicznościowymi, używa form grzecznościowych, dba o prawidłową formę wypowiedzi; – nadaje tytuł swej wypowiedzi, zamienia często powtarzające się słowa synonimami (bez terminu) lub zaimkami w różnych formach; – zapisuje wyrazy i zdania ze słuchu z uwzględnieniem poznanego słownictwa; – poprawnie przepisuje zdania i krótkie teksty ze słuchu i z pamięci; – umie napisać dyktando w rozmiarze 30-40 słów, stosując się do zasad fonetycznych i reguł pisma (trudne wyrazy nauczyciel zapisuje na tablicy); – umie prawidłowo wymawiać i napisać słowa umieszczone w słowniczku ortograficznym. – prawidłowo umieszcza tytuł pracy; – w piśmie uwzględnia marginesy i akapity; – delikatnie poprawia błędy; – zapisuje wyrazy i wersy wiersza w postaci słupka;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Narysowanie tabeli i wpisywanie do niej słów. Podkreślanie słów umownymi liniami. Umowne zaznaczanie części wyrazu.</p> <p>Dotrzymywanie się kultury pisemnej w zeszytcie i na tablicy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wpisuje wyrazy do narysowanej tabeli; – podkreśla umownymi liniami słowa podczas rozbioru zdania; – rysuje umowne zaznaczenia podczas wydzielenia części wyrazu; – dba o estetykę i poprawność graficzną pisma; – starannie prowadzi zapisy w zeszytcie, przestrzega akapitów, robi odstępy między pracami; – starannie wykonuje odpowiednie zapisy na tablicy, zachowuje odpowiednie proporcje liter.

2.Kształcenie językowe

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
7	<p>1. Utrwalenie wiadomości i umiejętności zdobytych w klasie I.</p> <p>Głoski i litery w języku polskim. Małe i duże litery drukowane i pisane. Alfabet. Kolejność liter w alfabecie. Samogłoski i spółgłoski. Rola głosek w tworzeniu wyrazów.</p> <p>Sylaba. Samogłoska jako podstawa tworzenia sylaby.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i prawidłowo nazywa litery w języku polskim; – umie na pamięć polski alfabet; – rozdzieli duże i małe litery drukowane i pisane; – dzieli głoski na samogłoski i spółgłoski; – wie, że podstawą utworzenia sylaby jest jedna samogłoska;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Przenoszenie rzędowe słów. Reguły przenoszenia, dzielenie wyrazów na sylaby. Reguły przenoszenia słów z podwójną spółgłoską.</p> <p>Utrwalenie wiadomości o wyrazach z "ó" i "rz" wymiennym i niewymiennymi. Oddzielne pisanie słów i zdań z trudną pisownią ortograficzną opanowaną w klasie pierwszej.</p> <p>Spisywanie słów, zdań, fragmentów podręcznikowego tekstu z pismem drukowanym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – umie wyraz podzielić na sylaby i zna reguły przenoszenia wyrazów do następnej linii; – zna pisownię ortograficzną wyrazów z "ó" i "rz", -pisze bezbłędnie poznane słowa z głoskami "ó-u", "rz-ż", układa i zapisuje z tymi słowami zdania;. – rozdźnia wyrazy i zdania, umie zachować między nimi odstęp; spisuje wyrazy i zdania z podręcznika (obrazem są litery drukowane).
28	<p>2. Głoski i litery. Sylaba.</p> <p>Głoski, ich rola w rozróżnianiu wyrazów. Wyróżnianie samogłosek i spółgłosek. Wyszukiwanie przy pomocy nauczyciela lub samodzielnie kolejnych głosek w wyrazie (3-7głosek).</p> <p>Tworzenie nowych słów za pomocą zamiany, dodawania, zabierania dowolnych głosek (np. <i>sok-kok, róg-próg, znak-rak</i>). Spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne.</p> <p>Oznaczanie miękkości spółgłosek. Spółgłoski z podwójnym oznaczeniem miękkości (<i>ć-ci, ś-si, ź-zi, ń-ni, dź-dzi</i>). Utrwalenie pisowni wyrazów z dwuznakami i spółgłoskami miękkimi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – doskonali poziom analizy i syntezy głoskowej; – dzieli wyrazy na głoski i określa ich liczbę; – zna i rozróżnia samogłoski i spółgłoski; – tworzy nowe wyrazy poprzez dodawanie, zamianę i zabieranie dowolnych głosek; – zna podział głosek na: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie; – wie, jak pisemnie zaznacza się spółgłoskę miękką, uzupełnia wyrazy spółgłoskami miękkimi, prawidłowo je odczytuje i pisze;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wymawianie samogłosek, spółgłosek. Obserwacja podczas wymowy organów, które biorą udział w wymowie (język, usta, zęby, jama gardłowa, krtań). Prawidłowa wymowa (pod kierunkiem nauczyciela) głosek, słuchowe rozróżnianie głosek (spółgłosek) dźwięcznych i bezdźwięcznych, twardych i miękkich.</p> <p>Pisanie wyrazów z utratą dźwięczności na końcu wyrazów (np.sad, chleb).</p> <p>Sylaba. Dzielenie słów na sylaby. Rola samogłoski w sylabie. Obserwowanie organów mowy podczas wymawiania poszczególnych sylab.</p> <p>Alfabet. Nazwy i kolejność liter w języku polskim. Umiejętność korzystania z alfabetu podczas pracy ze słownikiem. Znajdowanie wyrazów w słowniku, rozmieszczenie podanych wyrazów w porządku alfabetycznym (z uwzględnieniem pierwszej i drugiej litery). Akcent w języku polskim. Doskonalenie umiejętności prawidłowego akcentowania słów (słowa podaje nauczyciel biorąc pod uwagę stopniowanie trudności).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – umie przeprowadzić analizę słowa, wyróżnić dwuznaki i spółgłoski miękkie; – rozzóżnia rodzaj głoski podczas wymowy, zauważa, jakie organy mowy (język, usta, zęby, jama gardłowa, krtań) biorą udział podczas ćwiczeń w wymowie; – wymawia (samodzielnie albo naśladowując nauczyciela) głoski dźwięczne i bezdźwięczne, spółgłoski twarde i miękkie; – uzasadnia pisownię wyrazów, których końcowe głoski tracą dźwięczność (sad-sady, chleb-chleby); – łączy sylaby w wyrazy, zapisuje nowe wyrazy, podkreśla w sylabach samogłoski; – umie prawidłowo przeczytać i napisać litery polskiego alfabetu; – nazywa i zapisuje słowa w kolejności alfabetycznej ze względu na pierwszą i drugą literę; – odgaduje zagadki związane z kolejnością alfabetyczną wyrazów; – wymawia słowa w sposób dokładny wyraźny, żeby można było usłyszeć akcentowaną sylabę; – prawidłowo akcentuje słowa przewidziane w programie;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Pisownia wyrazów z “ó” i “rz” wymiennym i niewymiennym. Pisownia “rz po spółgłoskach (b,d,ch,g,j,k,p,t,w). Tworzenie rodziny wyrazów (bez terminów) dla uzasadnienia ich pisowni. Układanie słowniczka wyrazów z “ó” i “rz”.</p> <p>Pisownia wyrazów z “h” i “ch”. Ułożenie słowniczka wyrazów z “h”.</p> <p>Pisanie wyrazów z “ą” i “ę” występujących w omawianych tekstach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady poprawnego pisania wyrazów z głoską “ó” i “rz”; – tworzy słowniczek wyrazów z “ó” i “rz”, zapamiętuje pisownię tych wyrazów; – zna zasady poprawnego pisania wyrazów z “h” i “ch”, zapisuje wyrazy do słowniczka i zapamiętuje ich pisownię; – wypisuje z tekstu wyrazy z “ą” i “ę”, ćwiczy ich wymowę, zapamiętuje pisownię;
<p>4 (i w ciągu roku)</p>	<p>3. Komunikatywna rola języka.</p> <p>Rola języka w kontaktach między ludźmi.</p> <p>Język polski i spokrewnione z nim języki. Podobne brzmienie głosek, napisanie i znaczenie słów w spokrewnionych językach (język ukraiński, rosyjski i inne).</p> <p>Stare i nowe słowa w języku polskim.</p> <p>Ustne i pisemne wypowiedzianie się (mówienie i pisanie). Kultura wypowiedzi i rozmowy. Słowa grzecznościowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia, do czego człowiekowi potrzebny jest język; – wykrywa i rozróżnia usłyszane słowa polskie lub innych spokrewnionych języków; – objaśnia, kiedy wykorzystuje się ustne lub pisemne mówienie; – używa w swych wypowiedziach i kontaktach z rówieśnikami i starszymi słów grzecznościowych; zachowuje i szanuje kulturę mówienia i słuchania;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	Siła głosu i szybkość czytania i mówienia monologów i dialogów.	– posiada umiejętności regulowania siły głosu i szybkości mówienia podczas procesu czytania i wypowiadania monologów i dialogów.
30 (i w ciągu roku)	<p>4. Wyraz jako część mowy.</p> <p>Utrwalenie wiadomości o wyrazie jako podstawowej jednostce językowej.</p> <p>Podział wyrazów na tematyczne grupy według ich treści.</p> <p>Układanie wyrazów rzędami według określonych nazw.</p> <p>Leksyczne znaczenie słowa.</p> <p>Słowa, które nazywają przedmioty, cechy czynności.</p> <p>Słowa bliskoznaczne i przeciwstawne.</p> <p>Słowa, które odpowiadają na pytanie kto? co? – rzeczowniki.</p> <p>Rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy. Rodzaje rzeczownika (rodzaj męski, żeński i nijaki). Liczby rzeczownika – liczna pojedyncza i mnoga.</p> <p>Znajdowanie wyrazów bliskoznacznych lub przeciwstawnych pod względem leksycznego znaczenia.</p>	<p>– poprawnie grupuje wyrazy według określonego kryterium;</p> <p>– dzieli wyrazy na tematyczne grupy według treści słów, zapisuje je w rzędach, dobiera samodzielnie 4-6 słów jakie odpowiadają na pytania (kto?,co? jaki?, jaka?, jakie?, co robi?, co robią? i inne.</p> <p>– uzupełnia zdania jednym-dwoma słowami według treści;</p> <p>– rozdziela słowa, które nazywają przedmioty, cechy i czynności, podaje przykłady, uzupełnia nimi zdania;</p> <p>– rozpoznaje słowa bliskoznaczne i przeciwstawne, dobiera je parami;</p> <p>– umie podzielić słowa na grupy ze względu na ich treść i na jakie pytanie odpowiadają;</p> <p>– odróżnia słowa, które są nazwami osób, zwierząt, roślin i rzeczy, umie się o nie zapytać;</p> <p>– rozpoznaje rodzaje rzeczowników, podaje przykłady, określa ich liczbę;</p> <p>– od podanych rzeczowników tworzy liczbę mnogą i odwrotnie;</p> <p>– dobiera parami rzeczowniki przeciwstawne i bliskoznaczne;</p>

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Pisownia imion i nazwisk z wielkiej litery.</p> <p>Słowa, które odpowiadają na pytania jaki?,jaka?,jakie? – przymiotniki.</p> <p>Tworzenie wyrażen – rzeczownik z przymiotnikiem. Przymiotniki określają rzeczowniki i mają tę samą liczbę i rodzaj co określany przez nie rzeczownik.</p> <p>Przymiotniki bliskoznaczne i przeciwstawne.</p> <p>Pisownia cząstki “nie” z przymiotnikiem.</p> <p>Słowa, które odpowiadają na pytania: co robi?, co robią? – czasowniki.</p> <p>Czasowniki jako wyrazy oznaczające czynności.</p> <p>Liczyby czasownika: pojedyncza i mnoga.</p> <p>Zgodność form rzeczownika i czasownika w liczbie.</p> <p>Cząstka “/i” i “/y” w zakończeniach czasowników.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – umie napisać swoje imię i nazwisko, pamięta, że piszą się one z wielkiej litery. – odróżnia słowa, które są nazwami cech osób, zwierząt, roślin i rzeczy, umie się o nie zapytać; – rozpoznaje rodzaje przymiotników, podaje przykłady, określa ich liczbę, zauważa, że przymiotnik ma tę samą liczbę i rodzaj co określany przez niego rzeczownik; – dobiera słowa-określenia rzeczowników, tworzy wyrażenia (rzeczownik z przymiotnikiem); – wyszukuje i zapisuje przymiotniki bliskoznaczne i o znaczeniu przeciwnym; – dopisuje do przymiotników ich znaczenie przeciwstawne używając cząstki “nie”, umie ją prawidłowo napisać (np.miły-niemieły); – odróżnia słowa, które są nazwami czynności, umie się o nie zapytać; – do podanych rzeczowników dopasowuje czasowniki i odwrotnie; – tworzy liczbę mnogą czasowników i odwrotnie; – uzupełnia czasowniki cząstką “li”, “ły” odpowiednio według wzoru (zasnęli-zasnęły);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Pisownia przeczenia “nie” z czasownikiem.</p> <p>Czasowniki bliskoznaczne i przeciwstawne.</p> <p>Słowa, do których nie możemy postawić pytania ale służą do łączenia wyrazów i zdań (<i>i, bo, a, ale, że, oraz, albo, na, w, z, nad, pod, czy, dlatego, do, od</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wypisuje czasowniki z przeczeniem “nie”, zna regułę tej pisowni; – nazywa czasowniki o podobnym i przeciwstawnym znaczeniu. – rozpoznaje w zdaniach słowa łączące wyrazy i zdania – przyimki (bez podawania terminu); – wie, że piszą się one oddzielnie;
4	<p>5. Budowa wyrazu. Rodzina wyrazów.</p> <p>Wyrazy pokrewne – wspólny rdzeń.</p> <p>Wymiana <i>ą – ę, rz – r, ó – o</i> w rdzeniu (najprostsze wypadki). Odróżnianie wyrazów pokrewnych od bliskoznacznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rodzinę wyrazów, zestawia wyrazy w grupy, które tworzą rodziny; – wyszukuje wyrazów w tekście o wspólnym rdzeniu, umie go zaznaczyć; – określa, co to są wyrazy pokrewne; – wie, że w rdzeniu następuje wymiana głosek; – wypisuje w dwóch kolumnach wyrazy pokrewne i bliskoznaczne, umie je odróżnić;
16 (i w c i ą g u roku)	<p>6. Zdanie. Pojęcie o zdaniu. Rodzaje zdań pod względem wypowiedzi (oznajmujące, pytające, rozkazujące). Zakończenia zdań – kropka, znak pytania, wykrzyknik. Różna intonacja zdań ze względu na cel wypowiedzi. Określenie intonacji każdego rodzaju zdań. Układanie zdań różnych rodzajów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oddziela wyrazy w zdaniu i zdania w tekście; – rozumie pojęcie “zdanie”; – odróżnia zdania pytające, rozkazujące, oznajmujące; – słuchowo rozróżnia zdanie niezakończone; – nazywa rodzaje zdań i znaki, którymi są zakończone; – układa zdania pytające, rozkazujące, oznajmujące;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Rozwijanie zdań za pomocą pytań.</p> <p>Wielka litera na początku zdania.</p> <p>Połączenie dwóch prostych zdań według wzoru (bez wykorzystania terminów). Zastosowanie przecinka lub krótkich wyrazów łączących (bez podania terminu).</p> <p>Rozumienie treści podobnych zdań. Ukazanie różnicy w treści podobnych zdań, które mogą się różnić jednym lub dwoma słowami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwija zdania za pomocą pytań; – samodzielnie rozwija zdania przy pomocy ilustracji; – wie, że na początku zdania piszemy wielką literę; – łączy przy pomocy nauczyciela albo w grupie dwa proste zdania w jedno złożone (bez używania terminu); – porównuje treść zdań podobnych, wyszukuje różniące je wyrazy i określa różnicę ich sensu treści.
7 (i w c i ą g u roku)	<p>7. Tekst.</p> <p>Tekst. Rozróżnianie poszczególnych zdań i tekstu.</p> <p>Temat i cel wypowiedzi.</p> <p>Tytuł, jego zgodność z treścią tekstu. Doskonalenie umiejętności dobierania tytułu tekstu stosownie do treści.</p> <p>Budowa tekstu: zdanie wstępne, które informuje o czym będzie mowa w danym tekście, główna część, w której jest przedstawił treść wypowiedzi i zdanie kończące wypowiedź.</p> <p>Rola akapitów w tekście.</p> <p>Uwzględnienie akapitów dotyczących wstępu, rozwinięcia i zakończenia tekstu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że tekst składa się ze zdań; – potrafi określić temat, cel wypowiedzi; – umie dobierać tytuły do tekstów, motywując swoje zdanie; – dzieli tekst na trzy główne części: wstęp, rozwinięcie, zakończenie; – wie, że nową myśl w tekście zaczynamy z nowego akapitu; – przestrzega głównych akapitów w przepisywaniu tekstu;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wykorzystywanie słów (ona, on, oni, ten, ta, to, ci, tobie, potem) dla zwięzłości tekstu. Porządkowanie tekstu poprzez zamianę słów powtarzających się na bliskoznaczne.</p> <p>Tworzenie tekstów zawierających słowa grzecznościowe.</p> <p>Układanie i pisanie listu. Słowa związane z czynnością pisania listu: nadawca, adresat, nagłówek listu, zakończenie listu, podpis, data. Adresowanie listu. Pisownia wyrazów <i>Ci, Tobie, Ty</i> – z wielkiej litery.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pracuje nad zwięzłością tekstu, porządkuje go; usuwa powtarzające się słowa, dobiera słowa bliskoznaczne; – zna miłe wyrazy i zwroty, objaśnia, gdzie może je powiedzieć; – uzupełnia zdania “czarodziejskimi słowami”; – według wzoru układa i pisze list (samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela); tekst listu poprawnie rozmieszcza na kartce papieru; – umie zaadresować kopertę; – wie, że wyrazy: <i>Ci, Ty, Tobie</i> w liście piszemy z wielkiej litery.
5	8. Powtórzenie materiału nauczania opanowanego w ciągu roku szkolnego.	– wykorzystuje opanowany w ciągu roku szkolnego materiał nauczania w pracach kontrolnych i sprawdzających.

3. Linia socjologiczno-kulturalna

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>Państwo, w którym mieszkamy – Ukraina.</p> <p>Stolica Ukrainy Kijów.</p> <p>Jestem Polakiem. Polska w moim życiu.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyszukuje i zapoznaje się z głównymi narodowymi emblematami Ukrainy i Polski; – odróżnia je;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Stolica Polski – Warszawa. Ukraińskie i polskie symbole narodowe (godło, flaga, hymn).</p> <p>Miasto (wieś), w którym mieszkamy.</p> <p>Najbliższe otoczenie: sklepy, poczta, szpital, apteki itp.</p> <p>Środki transportu.</p> <p>Święta narodowe Ukrainy i Polski, obrzędy ludowe i tradycje religijne dotyczące wyznania rzymsko-katolickiego, greko-katolickiego, prawosławnego i inne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje na mapie Kijów i Warszawę jako stolice danych krajów; – nazywa swoją miejscowość, zna adres domowy i szkoły; – umie zachować się na poczcie, w sklepie, w szpitalu i aptece; wie, jakie usługi dane instytucje spełniają; – korzysta z usług transportu miejskiego i międzymiastowego, umie się zachować w nim i przestrzega zasady bezpieczeństwa ruchu drogowego; – wyszczególnia daty oraz nazwy świąt narodowych; – dotrzymuje się zasad odpowiedniego zachowania podczas szkolnych akademii; – zna święta i obyczaje obydwu narodów.

4. Praktyczne umiejętności

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>Rozwijanie umiejętności poprawnego zachowania się w klasie, przygotowania do lekcji, aktywnego udziału podczas zajęć szkolnych.</p> <p>Wpajanie zasad zgodnego współżycia i współdziałania w kolekcynie klasowym.</p>	<p>Uczeń(uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi poprawnie przygotować się do lekcji i uczestniczyć w niej; – umie współżyć i współdziałać w kolekcynie klasowym;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Kształtowanie postawy aktywnego czytelnika.</p> <p>Rozbudzanie wrażliwości na piękno języka ojczystego. Wyrabianie nawyku dbałości o kulturę słowa.</p> <p>Wyrabianie nawyku samodzielności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – często i z zaciekawieniem korzysta z usług biblioteki szkolnej oraz z chęcią sięga po dostępną książkę; – wykazuje wrażliwość estetyczną i rozszerza zasób słownictwa poprzez kontakt z literaturą i książką dla dzieci; – w miarę samodzielnie wykonuje proste zadania domowe.

KLASA III

**84 godziny; 4 godziny rezerwowe;
(3 godziny tygodniowo w I semestrze,
2 godziny tygodniowo w II semestrze)**

Klasa trzecia jest szczególną pod względem treści i organizacji procesu nauczania na lekcjach języka polskiego. Właśnie w tej klasie uczniowie zaczynają pisać w zeszytach w szeroką linię, nabywają umiejętności szybszego pisma, co jest konieczne dla wykonania większej ilości ćwiczeń pisemnych. Udoskonalają umiejętności komunikowania się i pogłębiają wiedzę z zakresu kształcenia językowego. Rozszerza się znacznie zakres tematyki nauczania.

1. Kształcenie umiejętności komunikowania się

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>1. Słuchanie i rozumienie ustnej wypowiedzi.</p> <p>Słuchowe odbieranie mówionego słowa, wyrażenia, zdania o niezłożonej strukturze.</p> <p>Doskonalenie umiejętności, po 1-2 razowym wysłuchaniu ustnej wypowiedzi (w toku mówienia), wydzielenia rzeczowników, przymiotników, czasowników, słów nie należących do języka polskiego przy pomocy nauczyciela lub samodzielnie, grupując usłyszane wyrazy według znanych cech.</p>	<p>Uczeń(uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none">– słucha i rozumie po jednokrotnym przeczytaniu (artystyczny i naukowo-popularny tekst) – czas czytania 2-3 minuty;– zaznacza koniec i początek ustnej wypowiedzi (tekstu);– rozpoznaje i wydziela w zwizłej ustnej wypowiedzi słowa-nazwy rzeczy (rzeczowniki), cech (przymiotniki), czynności (czasowniki), -wyszukuje w materiale nauczania języka polskiego (tekstach) słowa należące do innych języków i koryguje tekst;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Słuchowe obieranie tekstu; różnicowanie bajki, opowiadania, wiersza i typów wypowiedzi (opowiadania – narracji, opisu, medytacji.) na podstawie charakterystycznych cech dotyczących treści i formy wypowiedzi.</p> <p>Uświadomienie elementów treści wypowiedzi (bohaterowie, akcja u czas wydarzeń, temat i cel wypowiedzi). Zapamiętanie chronologii wydarzeń. Wypowiadanie własnego zdania na temat treści wysłuchanego tekstu, bohaterów i zdarzeń. Dokładne odtworzenie treści wysłuchanego tekstu swoimi słowami.</p> <p>Słuchanie, odbieranie i rozumienie instrukcji i nawyków dotyczących materiału nauczania przekazywanych przez nauczyciela.</p> <p>Słuchanie dziecięcych audycji radiowych lub telewizyjnych.</p> <p>Słuchanie nagrań baśni, utworów poetyckich oraz innych tekstów literackich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – słuchowo rozpoznaje i nazywa gatunki utworów (bajki, opowiadania, wiersze), rozróżnia typy wypowiedzi – opowiadanie, opis, medytację; – dokładnie opowiada treść wysłuchanego tekstu, dotrzymując się chronologicznego porządku wydarzeń, wypowiada swój stosunek do bohaterów i ich czynów, wyznacza temat i cel usłyszanego fragmentu utworu; – opowiada “swoimi słowami” treść usłyszanego tekstu; – rozumie i adekwatnie wykonuje polecenia i instrukcje nauczyciela, dotyczące materiału nauczania; – streszcza fragment dziecięcej audycji radiowej lub telewizyjnej, uzasadnia swoje zdanie; – ślucha ze zrozumieniem i w skupieniu odpowiednich do wieku wierszy, opowiadań i innych utworów literackich (czytanych przez nauczyciela, słuchanych z płyty CD).

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>2. Mówienie.</p> <p>Zasady wymowy wyrazów akcentowanych, krótkich nieakcentowanych, wyrazów ze spółgłoskami dźwięcznymi i bezdźwięcznymi.</p> <p>Regulacja oddechu, siły głosu i szybkości mówienia.</p> <p>Dbanie o kulturę mówienia. Mówienie zwięzłe, wyraziste, logiczne, na temat.</p> <p>Doskonalenie właściwej artykulacji i akcentowania.</p> <p>Dorzeczne używanie wyrazów i zwrotów grzecznościowych.</p> <p>Recytowanie na pamięć wierszy i fragmentów prozy.</p> <p>Wzbogacenie własnego zapasu leksykalnego wyrazami – nazwami rzeczy, cech, czynności, ilości, synonimami, antonimami, wieloznacznymi słowami, zwrotami frazeologicznymi.</p> <p>Używanie poprawnych form wołacza.</p> <p>Aktywny udział w mowie dialogicznej.</p> <p>Odgrywanie różnych scenek rodzajowych na podstawie treści usłyszanego lub przeczytanego utworu. Układanie dialogu na podstawie ilustracji, opisanej sytuacji; przy pomocy zebranego materiału dydaktycznego lub bez niego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna i przestrzega zasady wymowy wyrazów akcentowanych, krótkich nieakcentowanych, wyrazów ze spółgłoskami dźwięcznymi i bezdźwięcznymi; – świadomie reguluje oddech, siłę głosu i szybkość mówienia podczas ustnej wypowiedzi; – dba o etykę rozmowy, kulturę komunikowania się, używa słów grzecznościowych; – poprawnie zaczyna i kończy rozmowę używając zwrotów grzecznościowych; – akcentuje wyrazy, które mają większe znaczenie w wypowiedzi; – wyraźnie recytuje na pamięć wiersze i fragmenty prozy, wyuczone w ciągu roku szkolnego; – używa we własnym mówieniu wyrazy – różne części mowy; – dobiera do wyrazów synonimy, antonimy; – rozumie znaczenie wyrazów wieloznacznych; – zna i rozumie znaczenie często używanych frazeologizmów; – potrafi używać niezbędnych form wołacza; – umie nawiązywać kontakt z rówieśnikami oraz osobą dorosłą; – bierze udział w odtworzeniu i układaniu dialogu – zakres 4-5 wypowiedzi każdego rozmówcy bez wprowadzenia i zakończenia (jednym z uczestników dialogu może być nauczyciel);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Swobodne, dłuższe logiczne powiązane wypowiedzi na temat bieżących wydarzeń, czytanych tekstów i oglądanych ilustracji, filmów. Opowiadanie przebiegu wydarzeń, na podstawie planu lub bez, w utworze literackim, filmie widowisku teatralnym, w komiksie.</p> <p>Zdawanie sprawy z treści krótkiego tekstu po cichym przeczytaniu go.</p> <p>Formułowanie pytań i odpowiedzi na pytania; układanie ustnych zwięzłych wypowiedzi (opowiadanie, opis, medytację) samodzielnie lub przy pomocy materiału dydaktycznego przygotowanego przez nauczyciela. Układanie twórczych opowiadań – komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu utworu, ilustracji, stworzonej mownej sytuacji.</p> <p>Doskonalenie poprawnej gramatycznej wypowiedzi, relacjonowanie wydarzeń bieżącego życia jako przygotowanie do sprawozdania.</p> <p>Orientacja sytuacji mownej na słuchacza (odbiorcę), dostosowanie tematu i celu wypowiedzi (powiadomienie o czymś nowym, podzielenie się radością, zwrócenie się z prośbą, wystąpienie współczucia, podtrzymanie w trudnej sytuacji).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – doskonali wypowiedź na temat bieżących wydarzeń, czytanych tekstów i oglądanych ilustracji, filmów; – opowiada na podstawie planu lub bez niego; – rozumie treść przeczytanego; – umie sformułować pytania i odpowiedzi; wzoruje się na przykładzie nauczyciela (3-4 zdania), wprowadza swoje rozważania, uzupełnienia w celu pobudowania zwięzłej wypowiedzi; – układa swoje twórcze opowiadania, komponuje początek i zakończenie; – doskonali poprawność gramatyczną w swych wypowiedziach, relacjonuje wydarzenia bieżącego życia; – dostosowuje temat i cel swej wypowiedzi do sytuacji mownej słuchacza (rozmówcy);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>3. Czytanie. Poprawne, płynne, wyraziste czytanie zwięzłych tekstów. Doskonalenie umiejętności błyskawicznego rozpoznawania często używanych wyrazów i wyrażeń.</p> <p>Rozpoznawanie w tekście różnorodnych zdań wypowiedzianych w różnym celu i zakończonych charakterystycznymi znakami, umieszczonymi odpowiednio do ich treści.</p> <p>Wdrażanie przy czytaniu do uwzględniania akcentu logicznego i intonacji odpowiadającej treści czytanego tekstu.</p> <p>Czytanie z odpowiednią intonacją zdań z jednorodnymi częściami zdania. Wydzielanie siłą głosu (logicznym akcentem) wyrazów w wypowiedzi, które są najważniejsze dla przekazania głównej myśli danej wypowiedzi.</p> <p>Wyraźne czytanie słów, które inaczej się pisze i wymawia, dokładne wymawianie dźwięcznych głosek, które tracą swą dźwięczność na końcu i w środku słowa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – błyskawicznie rozpoznaje często używane wyrazy składające się od 3-5 liter i wyrażenia zawierające (od 2-3) krótkie słowa; – postępowo doskonali poprawne, płynne, wyraziste czytanie zwięzłych tekstów; – odróżnia cel wypowiedzi poszczególnych zdań i rodzaje ich, odpowiednio intonuje w procesie czytania; – wykorzystuje akcent logiczny w procesie czytania oddzielnych zdań i znanych tekstów; – z odpowiednią intonacją czyta zdania z jednorodnymi częściami zdania, siłą głosu wydziela wyrazy najważniejsze; – wyraźne czyta słowa, które inaczej się pisze i wymawia, dokładne wymawia dźwięczne głoski, które tracą swą dźwięczność na końcu i w środku słowa;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Czytanie tekstów o różnym znaczeniu komunikatywnym: objaśnień instrukcji dotyczących ćwiczeń podczas opanowania materiału nauczania, pisanych listów, ogłoszeń, telegramów, zaproszeń, życzeń itp.</p> <p>Zwracanie uwagi na odmienny sposób czytania dialogu, znajdowanie słów autora i osób biorących w nim udział.</p> <p>Wyraźne czytanie programowych tekstów z podręcznika, czytanie i zapamiętywanie reguł i wykorzystywanie ich w ustnych i pisemnych wypowiedziach.</p> <p>Czytanie głośne i ciche ze szczególnym zwróceniem uwagi na zrozumienie treści.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta i rozumie teksty zawierające polecenia-instrukcje, listy, ogłoszenia, telegramy, zaproszenia, życzenia itp. – bierze udział w czytaniu dialogów, orientuje się w graficznym zapisie słów wypowiedzianych przez autora (narratora) i postaci; – wyraźnie czyta programowe teksty z podręcznika, rozumie i zapamiętuje reguły i instrukcje do zadań i ćwiczeń, wykonuje je; – czyta głośno, w tempie 65–75 słów na minutę, cicho – 90-110 słów na minutę, odpowiada na pytania dotyczące treści przeczytanego tekstu, -bierze udział w omówieniu treści tekstu.
W ciągu roku	<p>4. Pisanie. Udoskonalenie treści i formy pisemnych wypowiedzi: dotrzymywania się wyznaczonego tematu treści, składowych części wypowiedzi, logicznej kolejności myśli, prawidłowej konstrukcji zdania, właściwej pisowni ortograficznej i gramatycznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – znajduje i poprawia we własnym tekście pomyłki (ortograficzne, gramatyczne, stylistyczne) opierając się na wzorcu podanym przez nauczyciela;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Zbiorowe i indywidualne układanie i zapisywanie krótkich opowiadań, streszczeń według ułożonego grupowego planu, przy pomocy podanych kluczowych słów i wyrażeń, dotrzymywanie się trójczęściowej struktury wypowiedzi.</p> <p>Redagowanie kilkudzaniowej wypowiedzi na temat przeczytanego utworu, epizodu z obejrzanego filmu, wydarzenia w klasie, rodzinie, w życiu.</p> <p>Wspólne redagowanie i zapisywanie opisu przedmiotu i osoby, notatki dotyczącej wyjaśnienia pewnego faktu, zaproszenia, zawiadomienia, ogłoszenia, listu.</p> <p>Praca z deformowanym tekstem: uporządkowanie akapitów tekstu, prawidłowe poprawienie pod względem gramatycznym i stylistycznym oddzielnych zdań, dobranie odpowiedniego tytułu.</p> <p>Omówienie prac pisemnych w parach lub w niewielkich grupach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – układa i zapisuje krótkie opowiadanie, streszczenie według ułożonego grupowego planu (objętość pracy pisemnej na poziomie początkowym wynosi od 40-50 słów); – redaguje pisemną kilkudzaniową wypowiedź (blisko 60 słów) na podstawie wrażeń po przeczytanym utworze, obejrzanym epizodzie z filmu, na podstawie wydarzeń w klasie, w rodzinie, w życiu; – układa i zapisuje notatki, zaproszenia, zawiadomienia, ogłoszenia, listy; – samodzielnie uporządkowuje zdeformowany tekst, przestawia kolejność zdań na zasadzie logiki ogólnej treści, usuwa wyrazy, które nie odpowiadają treści tekstu, dobiera tytuł, dopisuje własne zakończenie; – zauważa w pracy kolegi pozytywne strony, daje porady co do udoskonalenia pracy opierając się na wzorcu podanym przez nauczyciela;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Spisywanie pisanych i drukowanych tekstów z podręcznika.</p> <p>Pisanie dyktandów (wyrazy, zdania, teksty).Kontrolne dyktanda.</p> <p>Słowniczki ortograficzne zaprowadzone przez ucznia . Rozwój umiejętności szybkiego pisma.</p> <p>Utrwalenie pisma dużych i małych liter, znaków interpunkcyjnych. Doskonalenie pisania liter.</p> <p>Dotrzymywanie się zasad prawidłowego rozmieszczenia pisemnych prac na stronie przedmiotowego zeszytu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – spisuje tekst z podręcznika, z przedmiotowego zeszytu (40-60 słów) dotrzymując się zasad prawidłowej pisowni gramatycznej i ortograficznej oraz kaligrafii, sprawdza według wzoru prawidłowość napisania pracy, poprawia dopuszczone błędy; – pisze pod dyktando tekst (50-60 słów), składający się z wyrazów, które piszą się według fonetycznych reguł, opanowanych w procesie nauczania, a także słów, których pisownię należało zapamiętać; – prowadzi słowniczek ortograficzny; – bez odrywania ręki łączy składowe elementy liter, pisze za jednym pociągnięciem ręki we wzrastającym tempie, samodzielnie kontroluje ruch ręki podczas pisania; – dotrzymuje się prawidłowej wysokości, szerokości, jednakowego pochylenia dużych i małych liter oraz znaków interpunkcyjnych w zeszytach w szeroką linię; – dba o estetykę pisma i prawidłowe rozmieszczenie pisemnych prac na stronie przedmiotowego zeszytu;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	Estetyka wykonania prac pisemnych. Pismo na tablicy.	<ul style="list-style-type: none"> – estetycznie, z prawidłowym rozmieszczeniem, wykonuje pisemną pracę w przedmiotowym zeszytcie w jedną linię, zapisuje słowa w słupki, podkreśla wyrazy umowną linią (części mowy), umownym znakiem zaznacza morfemy, buduje wykresy zdań; – dotrzymuje się zasad poprawnego pisma na tablicy, pisze litery w odpowiednich proporcjach.

2. Kształcenie językowe

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
8 (i w ciągu roku)	<p>1. Tekst.</p> <p>Rozszerzenie wiadomości o tekście i jego budowie.</p> <p>Powiązanie treści między głównymi częściami tekstu.</p> <p>Rozpoznawanie, na podstawie charakterystycznych cech, tekstów artystycznych, naukowo-popularnych i urzędowych.</p> <p>Temat i cel wypowiedzi w tekstach różnych typów – opis, opowiadanie, medytacja.</p> <p>Tytuł tekstu.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyznacza w tekście jego główne części: wstęp, rozwinięcie i zakończenie; – odredagowuje zdeformowany tekst przedstawiając kolejność jego głównych części; – rozpoznaje, na podstawie charakterystycznych cech, teksty artystyczne, naukowo-popularne i urzędowe; – wyznacza temat (o czym jest mowa w tekście), cel (czego uczy i po co jest napisany) w tekstach różnych typów; – dobiera tytuł odpowiednio do tematu tekstu;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Plan tekstu. Podział tekstu na logicznie zakończone części, według planu i bez niego. Układanie planu przeczytanego tekstu.</p> <p>Akapit. Rola akapitów w tekście. Konieczność używania akapitów podczas pisania twórczych opowiadań, streszczeń.</p> <p>Sposoby łączenia treści zdań w tekście (słowa: <i>on, ona, ono, ten, ta, to, te, tamten</i>, leksyeczne powtórzenia, wyrazy bliskoznaczne), wykorzystanie ich w wypowiedziach.</p> <p>Układanie opisów artystycznych i naukowo-popularnych (bez używania terminów), według podanych wzorców, biorąc pod uwagę sytuację wypowiedzianą się.</p> <p>Budowa tekstu zawierającego medytację.</p> <p>Układanie tekstów-instrukcji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział (pod kierunkiem nauczyciela) w grupowym układaniu planu przeczytanego tekstu; – rozpoznaje i wyznacza akapity w tekście; – dotrzymuje się akapitów podczas spisywania tekstu, w pisaniu twórczych prac, w streszczeniach, objaśnia związek akapitów z planem tekstu; – łączy dwa sąsiednie zdania w tekście za pomocą słów: <i>on, ona, ono, ten, ta, to, te, tamten</i> i inne, wykorzystuje zastosowanie synonimów dla połączenia zdań w tekście; – układa artystyczne i naukowo-popularne opisy, według podanych wzorców; – tworzy tekst zawierający medytację według wskazanego wzorca z podanym początkiem; – układa tekst-instrukcję dotyczącą wykonania oddzielnych przedmiotów, przeprowadzenia inscenizacji itp.

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
8 (w ciągu roku)	<p>2. Zdanie, połączenie wyrazowe.</p> <p>Utrwalenie i uogólnienie wiadomości o zdaniu w 1-2 klasach. Różne rodzaje zdań ze względu na cel wypowiedzi i intonację (oznajmujące, pytające, rozkazujące wykrzyknikowe). Intonacja zdań podczas głośnego czytania, związłych wypowiedzi i ustnych dialogów.</p> <p>Wykorzystanie różnych typów zdań w wypowiedziach utworzonych na podstawie materiału nauczania. Znaki stawiane na końcu zdań. Rozpoznawanie zdań przy pomocy znaków stawianych na końcu wypowiedzi.</p> <p>Oddzielanie poszczególnych zdań w wymowie ustnej przy pomocy pauzy, na piśmie znakami interpunkcyjnymi. Wykorzystanie w roli zwrotów wołacza (bez terminu) np.: kolego, Basiu, Marcinie. Główne części zdania: podmiot i orzeczenie. Związek słów w zdaniu. Różne sposoby wyrażania podmiotu i orzeczenia (tylko praktycznie).</p>	<p>– słuchowo i na piśmie rozdźnia zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe;</p> <p>– prawidłowo intonuje zdania zróżnicowane pod względem celu wypowiedzi, wyrażające ekspresję (uczucia);</p> <p>– układa i zapisuje różne zdania pod względem celu wypowiedzi i wyrażania uczuć;</p> <p>– prawidłowo stawia znaki na końcu zdań zróżnicowanych pod względem celu wypowiedzi;</p> <p>– oddziela poszczególne zdania w wymowie ustnej przy pomocy pauzy, na piśmie znakami interpunkcyjnymi.</p> <p>– wykorzystuje w roli zwrotów wołacz (bez terminu);</p> <p>– zna i wyznacza w zdaniu główne części zdania: podmiot i orzeczenie oraz drugorzędne (bez terminów);</p>

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Ustalenie zmysłowych i gramatycznych związków między wyrazami w zdaniu.</p> <p>Budowanie zdań według wzorca i schematu. Rozwijanie zdań za pomocą pytań.</p> <p>Pojęcie o połączeniu wyrazowym. Wyrazy główny i zależny (określany i określający) w połączeniu wyrazowym (bez terminów).</p> <p>Układanie połączeń wyrazowych i zdań według wzoru i schematów. Rozróżnianie zdań i połączeń wyrazowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ustala (pod ukierunkowaniem nauczyciela) zmysłowe i gramatyczne związki między wyrazami w prostym nietrudnym zdaniu, w którym podmiotem jest rzeczownik, orzeczeniem – czasownik, przy pomocy pytań od głównego słowa do zależnego (praktycznie, bez terminów); – ma pojęcie o połączeniu wyrazowym; – umie wyróżnić wyrazy główny i zależny w połączeniu wyrazowym (bez terminów); – układa zdania i połączenia wyrazowe według wzoru i schematów; – rozdziela zdania i połączenia wyrazowe.
<p>6 (w ciągu roku)</p>	<p>3. Wyraz. Znaczenie wyrazu. Znaczenie wyrazu (znaczenie rzeczywiste i przenośne, wypadki wieloznaczności, wyrazy – homonimy (bez używania terminów)).</p> <p>Synonimy i antonimy, dobór synonimów w celu wyszczególnienia wypowiedzanej myśli i uniknięcia powtórzeń tych samych słów. Rola synonimów w tekście.</p> <p>Zapoznanie z najprostrzymi zwrotami frazeologicznymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w tekście słowa rzeczywiste i o przenośnym znaczeniu, wyrazy wieloznaczne, najczęściej używane homonimy – praktycznie w procesie nauczania (bez terminu); – dobiera synonimy i antonimy do powszechnie używanych słów, wykorzystuje je w wypowiedziach ustnych i pisemnych (w pracach twórczych); – objaśnia i używa we własnych wypowiedziach opracowane w podręczniku frazeologizmy i przysłowia;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Rozwój umiejętności spostrzeżenia w tekście nieznanymi słów i wyjaśnianie ich znaczenia.</p> <p>Dobór słów dla najbardziej dokładnego wyrażenia myśli w wypowiedzi ustnej i pisemnej.</p> <p>Kultura słowa mówionego; odróżnianie literackiej normy leksycznej od nienormatywnej leksyki (wulgaryzmy) na przykładach rozmowy uczniów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia znaczenie słów wcześniej opracowanych w procesie nauczania na lekcjach języka polskiego, korzysta ze słownika podczas tłumaczenia znaczenia słów; – dobiera słowa dla najbardziej dokładnego wyrażenia myśli w wypowiedzi ustnej i pisemnej; – odróżnia literacką normę leksyczną od nienormatywnej leksyki, wykrywa w tekstach, w mowie rówieśników, we własnej mowie nienormatywne słowa i zamienia je na normatywne –literackie.
21 (w ciągu roku)	<p>4. Budowa wyrazu.</p> <p>Temat i końcówka słowa. Rola końcówki w wyrazie, za pomocą której zmienia się forma słowa (na przykładach różnych części mowy). Zakończenie jako sposób łączenia słów w zdaniu. Wyznaczanie końcówki wyrazów poprzez zamianę słów przy pomocy pytań.</p> <p>Podział tematu słowa: <u>rdzeń</u>, <u>przedrostek</u>, <u>przyrostek</u>.</p> <p>Rdzeń. Wyrazy ze wspólnym rdzeniem. Analiza budowy wyrazu (schematyczne zaznaczenie na piśmie rdzenia, przedrostka, przyrostka). Wyrazy bliskoznaczne i pokrewne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia w słowie temat i końcówkę, zaznacza na piśmie; – przy pomocy pytań zmienia słowa, zaznacza w nich temat i zmienną końcówkę; – znajduje i zaznacza końcówkę w podanych o różnej formie słowach, objaśnia rolę końcówki w wyrażeniach, w zdaniach; – dzieli temat wyrazu na rdzeń, przedrostek i przyrostek, zaznacza na piśmie; – znajduje i zaznacza rdzeń w wyrazach pokrewnych; – rozróżnia wyrazy bliskoznaczne i pokrewne, zaznacza w nich rdzeń, objaśnia na czym polega różnica;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wymiana głosek w rdzeniu. Wymiana samogłosek w rdzeniach: o-ó, e-ó, a-ó, o-e, a-e, o-a, a-ę (np. <i>koza-kózka, siedem-siódmy, wrócić-wracać, zbiorę-zbierać, miasto- w mieście, tworzyć-stwarzać, gąska-gęś</i>).</p> <p>Poprawna pisownia ortograficzna wyrazów z “ó” i “u”, “ą” i “ę”. Wymiana spółgłosek w rdzeniach k-c-cz, g-dz-ż, t-c-ć, d-dz-dź, ch-sz, r-rz (np. <i>ręka-ręce-ręczny, noga-na nodze-nożny, kręty-kręci-kręć, siadać-siedzi-siedź, mucha-muszka, para-parzysty</i>)</p> <p>Pisownia ortograficzna wyrazów z “ch”, “rz”.</p> <p>Wymowa i pisownia słów, w których w rdzeniu głoski tracą dźwięczność (ławka – “łafka”)</p> <p>Przedrostek. Słowotwórcza rola przedrostka. Tworzenie słów z przedrostkami: na, przy, od, w, za, pod; układanie z nimi wyrazów i zdań. Odróżnianie pisowni przyrostka od jednakowo brzmiącego przyimka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dobiera wyrazy pokrewne i uzasadnia pisownię ortograficzną; – tworzy związki wyrazowe (przymiotnik z rzeczownikiem), uzasadnia pisownię ortograficzną wyrazów z “ó”, “ę”, “ą”; – łączy wyrazy w związki wyrazowe i tłumaczy wymianę spółgłosek w rdzeniu; – uzasadnia pisownię ortograficzną wyrazów z “ch” i “rz” na przykładach; korzysta ze słownika ortograficznego; – poprawnie wymawia słowa, w których w rdzeniu głoski tracą dźwięczność, podaje przykłady na uzasadnienie prawidłowej pisowni; – tworzy wyrazy z przedrostkami: na, przy, od, w, za, pod; oddziela przedrostki od rdzenia i zaznacza na piśmie, układa z nowo utworzonymi wyrażeniami zdania; – odróżnia pisownię przyrostka od jednakowo brzmiącego przyimka;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Pisownia przedrostków –roz, –bez; tworzenie z nimi wyrazów i układanie zdań z utworzonymi wyrazami.</p> <p>Wymowa i pisownia przedrostków z-, s-, ś- (np. <i>złamać, szcesać, ścisk</i>).</p> <p>Zmianie znaczenia słów przy pomocy przedrostków.</p> <p>Przyrostek. Tworzenie słów przy pomocy przyrostków. Wyrazy zdrobniałe i zgrubiałe.</p> <p>Pisownia przyrostków ówk-ówn. Pisownia wyrazów z zakończeniem -arz i –erz.</p> <p>Pisanie wyrazów według schematycznych modeli. Ćwiczenia w poprawnej analizie wyrazów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymawia wyrazy z przedrostkami –roz i –bez, mimo utraty dźwięczności podczas wymowy wie, że należy pisać w nich literę “z”; – umie napisać wyrazy z przedrostkami z-,s-,ś- zgodnie z wymową; – analizuje przy pomocy nauczyciela budowę wyrazów z przedrostkami, zna zasadę przenoszenia tych wyrazów; – buduje słowa przy pomocy przyrostków, oddziela przyrostki od rdzenia, za pomocą przyrostków –ek, –eczek, –nik, tworzy wyrazy zdrobniałe; – zna pisownię ortograficzną przyrostków –ówk, –ówn, –erz, –arz; – tworzy wyrazy według podanych schematów, zaznacza w nich rdzeń, przedrostek i przyrostek; – analizuje nowo utworzone słowa pod względem zmiany znaczenia.
2	<p>5. Części mowy. Ogólne pojęcie. Ogólne pojęcie o częściach mowy (pytania, znaczenie, rola w zdaniu).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli na grupy słowa, które odpowiadają na pytania różnych części mowy (wśród nich liczebnik i przysłówki bez używania terminu), które odróżniają się rodzajem i liczbą (rzeczownik, przymiotnik), które odmieniają się przez formy czasowe (czasownik);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Dobieranie wyrazów pokrewnych, które należą do różnych części mowy (praca– pracowity-pracować) i rozróżnianie ich na podstawie pytań, znaczenia, roli w zdaniu oraz związku z innymi wyrazami.</p> <p>Ćwiczenia na logiczne rodzajowe rozróżnianie wyrazów w liczbie pojedynczej i mnogiej, w zakresie każdej części mowy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy związki wyrazowe, w których występują słowa z różnych części mowy (np. poszli do szkoły, zielona trawa, tulipany i róże); – dobiera wyrazy pokrewne, które należą do różnych części mowy i tworzy z nich związki wyrazowe i zdania; – rozróżnia rodzaje wyrazów i ich liczbę w zakresie każdej części mowy.
11	<p>Rzeczownik. Ogólne pojęcie o rzeczowniku (pytanie, znaczenie, związek z innymi wyrazami w zdaniu). Rzeczowniki osobowe (kto?) i nieosobowe (co?).</p> <p>Imiona własne i pospolite. Pisownia dużej litery w imionach własnych.</p> <p>Formowanie pojęcia nazwy na przykładach rzeczowników nazywających rzeczy.</p> <p>Dosłowne i przenośne znaczenie rzeczowników.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia w tekście rzeczowniki, umie się o nie zapytać, wyznacza rodzaj i liczbę rzeczowników; – tworzy związki wyrazowe rzeczownika z innymi częściami mowy; – rozróżnia rzeczowniki osobowe i nieosobowe, umie się o nie zapytać; – dzieli rzeczowniki na imiona własne i pospolite, imiona własne pisze z dużej litery; – formuje pojęcie nazwy na przykładach rzeczowników, wyróżnia rzeczowniki abstrakcyjne (bez nazwy terminu), np. szczęście, honor oraz pochodzące od innej części mowy np. zieleni, czytanie, dobroć; – objaśnia dosłowne i przenośne znaczenie rzeczowników;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Rodzaje rzeczowników; męski, żeński, nijaki w liczbie pojedynczej i męskoosobowy, niemęskoosobowy w liczbie mnogiej. Wyznaczanie rodzajów podanych rzeczowników, tworzenie do nich liczby pojedynczej lub mnogiej.</p> <p>Odmiana rzeczowników według pytań (bez zapoznania z przypadkami).</p> <p>Synonimy i antonimy – ich rola w tekście.</p> <p>Dobieranie słów w zdaniach, wyrazów najbardziej odpowiednich do celu i typu wypowiedzi.</p> <p>Umiejętność zamiany powtarzających się rzeczowników w tekście.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyznacza rodzaj rzeczowników w liczbie pojedynczej i mnogiej (samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela); tworzy do nich liczbę pojedynczą lub mnogą; – odmienia rzeczowniki różnych rodzajów według pytań; – do podanych rzeczowników dobiera (1-2) znane synonimy i antonimy; – bierze udział w doskonaleniu tekstów (kolegi i swoich) przy pomocy synonimów;
12	<p>Przymiotnik.</p> <p>Ogólne pojęcie o przymiotniku (pytanie, znaczenie, rola w zdaniu).</p> <p>Tworzenie związków wyrazowych (rzeczownik z przymiotnikiem) przy pomocy pytań postawionych od rzeczownika do przymiotnika.</p> <p>Używanie przymiotników w dosłownym i przenośnym znaczeniu.</p> <p>Przymiotnikowe synonimy i antonimy, zastosowanie ich w związanych wypowiedziach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w tekście przymiotnik, umie postawić do nich pytanie; – tworzy związki wyrazowe przymiotnika z rzeczownikiem i stosuje je w zdaniach; – objaśnia dosłowne i przenośne znaczenie przymiotnika; – określa rolę przymiotników w tekście, używa synonimów i antonimów w celu tworzenia związanej wypowiedzi;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Zastosowanie przymiotników w opisach, w zagadkach.</p> <p>Dobieranie w wypowiedziach przymiotników, które w dokładny sposób charakteryzują postaci, wydarzenia, zjawiska. Uzależnienie rodzaju i liczby przymiotnika od rodzaju i liczby określanego rzeczownika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – gromadzi słownictwo (przymiotniki) dla opisywania rzeczy, postaci, zjawisk; układa proste zagadki używając przymiotników; – umiejętnie dobiera odpowiednie przymiotniki w celu dokładnego scharakteryzowania postaci, wydarzenia, zjawiska; – odmienia przymiotniki przez rodzaje i liczby, ustala zależność rodzaju i liczby od określanego przez przymiotnik rzeczownika;
12	<p>Czasownik.</p> <p>Ogólne pojęcie czasownika (pytania i rola czasownika w zdaniu). Związek czasownika z rzeczownikiem w zdaniu.</p> <p>Synonimy i antonimy czasownikowe.</p> <p>Znaczenie czasowników dosłowne i przenośne.</p> <p>Odpowiednie dobieranie czasowników w celu dokładnego przedstawienia czynności i zjawisk w tekście. Doskonalenie tekstu poprzez zastosowanie czasownikowych synonimów.</p> <p>Czasy czasownika (czas przeszły, teraźniejszy i przyszły).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ma ogólne pojęcie o czasowniku jako części mowy; – rozpoznaje czasownik w zdaniu, w tekście, umie postawić do niego pytanie; – objaśnia rolę związku czasownika z rzeczownikiem w zdaniu; – wyszukuje w tekście czasowniki o znaczeniu dosłownym i przenośnym, objaśnia ich znaczenie; – odpowiednio dobiera czasowniki w celu dokładnego przedstawienia czynności i zjawisk w tekście, doskonal tekst poprzez zastosowanie czasownikowych synonimów; – rozdziela formy czasu czasownika, umie postawić pytania do czasowników użytych w różnych czasach;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Rozpoznawanie form czasu czasowników w tekście (czasowniki dokonane i niedokonane).</p> <p>Pisownia cząstki “nie” z czasownikiem. Zastosowanie czasowników z przeczeniem “nie” w monologach i dialogach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zmienia czasowniki w formie dokonanej i niedokonanej, w swych wypowiedziach używa czasowniki w odpowiednich czasach; – zna pisownię cząstki “nie” z czasownikiem; – używa czasowników z przeczeniem “nie” w monologach i dialogach;.
6	<p>Przyimek.</p> <p>Rola przyimka w zdaniu, jego związek z rzeczownikiem. Rzeczowniki z przyimkami w połączeniu z czasownikami, przymiotnikami. Ustalenie związku rzeczowników z przyimkami z innymi częściami mowy w tekście. Układanie własnych połączeń wyrazowych, użycie ich w zdaniu. Przyimki <i>dokoła, między, mimo, obok, przeciw, według, wśród, zamiast</i>.</p> <p>Pisownia przyimków z rzeczownikami oraz przymiotnikami, przed którymi stoją. Przyimki jednakowo brzmiące z przedrostkami, ich wymowa i pisownia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ma pojęcie o przyimku, jego roli w zdaniu; – obserwuje związek przyimków z rzeczownikami; – ustala związek rzeczowników z przyimkami z innymi częściami mowy w tekście; – układa własne połączenia wyrazowe, używa je w zdaniu; – zna pisownię przyimków <i>dokoła, między, mimo, obok, przeciw, według, wśród, zamiast</i>; – potrafi napisać przyimki z rzeczownikami oraz przymiotnikami, przed którymi stoją oraz przyimki jednakowo brzmiące z przedrostkami;
5	<p>6. Powtórzenie materiału nauczania opanowanego w ciągu roku szkolnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje opanowany w ciągu roku szkolnego materiał nauczania w pracach kontrolnych i sprawdzających.

3. Linia socjologiczno-kulturalna

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>Kontynuacja poznanych wiadomości w klasie 2 dotyczących symboli narodowych Ukrainy i Polski.</p> <p>Rozszerzenie wiadomości związanych ze świętami narodowymi (krótki rys historyczny, inscenizacje, wiersze).</p> <p>Obrzędy ludowe i ich pochodzenie – zwiedzanie skansenu, oglądanie filmów, układanie historyjek obrazkowych.</p> <p>Święta Bożego Narodzenia i Wielkanoc jako główne przeżycie tradycji religijnej (kolędowanie, dzielenie się opłatkiem, życzenia noworoczne, święcenie palmy, obchodzenie Święta Zmartwychwstania Pańskiego).</p> <p>Poczta (list, przesyłka) – odwiedzenie poczty i szczegółowe poznanie działów obsługi.</p> <p>Pracownie – fryzjer, szewc, krawiec – usługi dla społeczeństwa.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – przypomina sobie wiadomości o symbolach narodowych Ukrainy i Polski; – bierze udział w inscenizacjach; – zwiezda skansen, objaśnia i opisuje ludowe przedmioty codziennego użytku; – zna ludowe pieśni obrzędowe, umie je dopasować do odpowiedniego święta ludowego; – układa historyjki obrazkowe, wypowiada się na temat obejrzanego filmu dokumentalnego ukazującego folklor obydwu narodów; – wymienia i opisuje symbole dotyczące świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy; – uczestniczy w świętach religijnych i zna ich tradycje; – bierze udział w kolędowaniu (umie kolędy), odwiedza świątynię (żłobek, grób Pana Jezusa), święci pokarmy w koszyczku; <ul style="list-style-type: none"> – wie, gdzie znajduje się poczta w jego miejscowości; umie nadać list polecony lub przesyłkę; zna działy poczty;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Pomoc medyczna – gabinet higienistki, dentysty; apteka.</p> <p>Dokładne omówienie zachowania się w transporcie, używanie form grzecznościowych (powitania, pożegnania, podziękowania) oraz zwrócenie uwagi na szczególne miejsce pod względem bezpieczeństwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – odwiedza z klasą pracownie rzemieślnicze i rozumie ich znaczenie dla ludzi; – rozumie, jaką niesie pomoc dentysta, pielęgniarka; – wie, gdzie można kupić lekarstwa, które są niezbędne w czasie choroby (jest ostrożny, nie zażywa lekarstwa bez pomocy osoby dorosłej); – poprawnie zachowuje się w transporcie miejskim i między-miastowym; – używa słów grzecznościowych; – bezpiecznie porusza się na drodze.

4. Praktyczne umiejętności

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>Poszerzenie wiadomości zdobytych w klasie 2 dotyczących kształtowania praktycznych umiejętności ucznia.</p> <p>Doskonalenie umiejętności samodzielnej pracy na lekcjach i w domu.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrwała i rozszerza wiadomości zdobyte w klasie 2 dotyczące kształtowania praktycznych umiejętności ucznia; – doskonali umiejętności samodzielnej pracy na lekcjach i w domu;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wpajanie nawyku korzystania ze słowników w celu sprawdzenia swoich wiadomości.</p> <p>Rozwijanie umiejętności posługiwania się komputerem i korzystania z prostych źródeł internetowych.</p> <p>Kształcenie sumienności, uczciwości, odpowiedzialności podczas wykonywania obowiązków szkolnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta ze słowników (ortograficzny języka polskiego); umie się nim posługiwać, wie, jak można sprawdzić pisownię; – umie posługiwać się komputerem i korzystać z prostych źródeł internetowych; – sumiennie, uczciwie, odpowiedzialnie wykonuje obowiązki szkolne.

KLASA IV

**84 godziny; 4 rezerwowe;
(3 godziny tygodniowo w I semestrze,
2 godziny tygodniowo w II semestrze)**

W czwartej klasie kończy się etap wczesnoszkolnej edukacji. Uczniowie w klasie czwartej powinni utrwalić swoje wiadomości i umiejętności zdobyte w poprzednich klasach(1-3), a jednocześnie w procesie nauczania języka polskiego zdobyć nowe nawyki i umiejętności w komunikowaniu się, w kształceniu językowym i w poprawnej pisowni.

Wiadomości i umiejętności zdobyte w klasach 1-4 stanowią bazę i punkt wyjścia do nauki w klasach starszych.

1. Kształcenie umiejętności komunikowania się

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>1. Słuchanie i rozumienie ustnej wypowiedzi.</p> <p>Słuchowe odbieranie głosek, sylab, wyrażeń, zdań (ilość materiału nauczania jest większa niż w klasie trzeciej), prawidłowe akcentowanie w języku polskim.</p> <p>Rozpoznawanie po jednokrotnym przeczytaniu: ilości przeczytanych słów, słowa nie należące do języka polskiego, słowa, które było nieprawidłowo wymówione (specjalnie umieszczone w tekście).</p> <p>Wzajemne powiązanie rzędu wysłuchanych słów, wyrażeń, zdań z ilustracją, wybór tych, które odpowiadają przedstawionej ilustracji.</p>	<p>Uczeń(uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none">– odbiera i rozróżnia słuchowo samogłoski i spółgłoski, twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne spółgłoski, prawidłowo wymawia głoski w słowach, w procesie związanej wypowiedzi, wyznacza akcent w podręcznikowych tekstach;– słyszy i odtwarza po jednorazowym przeczytaniu rzędy głosek, słów, zdań (3-4);– zauważa w wysłuchanym materiale słowa powtórzone, należące do innego języka, źle przeczytane;– porównuje ilustrację z wysłuchanym tekstem, wybiera słowa, wyrażenia, zdania, które najbardziej odpowiadają przedstawionej ilustracji;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Opracowanie instrukcji do ćwiczeń.</p> <p>Praca nad treścią wysłuchanych różnorodnych tekstów (opis, opowiadanie, medytacja).</p> <p>Odebranie i uświadomienie znaczenia ogólnego tonu, tembru i siły głosu osoby czytającej (opowiadającego).</p> <p>Praca nad obrazującymi, trafnymi słowami w opowiadaniu.</p> <p>Wypowiadanie własnych myśli na podstawie wysłuchanego tekstu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ustne instrukcje i polecenia nauczyciela, dotyczące materiału nauczania lub ćwiczeń zabawowych; – rozumie po jednokrotnym przeczytaniu treść tekstu (opowiadania, opisu, medytacja), czas czytania w umiarkowanym tempie 3-4 minuty; – odbiera i prawidłowo rozumie znaczenie ogólnego tonu, tembru i siły głosu osoby czytającej; – słuchowo odróżnia trafnie obrazujące słowa w opowiadaniu, wypowiada swoje myśli, komentuje; – nawiązuje rozmowę, wypowiada się na podstawie wysłuchanego tekstu, porównuje i wiąże wysłuchaną treść z własnymi spostrzeżeniami i życiowym doświadczeniem.
W ciągu roku	<p>2. Mówienie.</p> <p>Odtwarzanie dialogu na podstawie usłyszanego tekstu.</p> <p>Układanie dialogu na podstawie ilustracji lub opisanej sytuacji przy pomocy dobranego słownictwa lub bez niego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w odtwarzaniu i odegraniu dialogu na podstawie usłyszanego tekstu, w stworzeniu dialogu na zadany temat; na podstawie ilustracji (5-6 zdań na każdego uczestnika bez wliczenia wstępu i zakończenia); jednym z rozmówców może być nauczyciel;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wypowiadanie swojej myśli na temat obejrzanego lub usłyszanego epizodu, dopełnianie jej na podstawie własnych przeżyć (wykorzystywane są teksty: opowiadanie, opis, medytacja). Powtórzenie za nauczycielem zwięzłej wypowiedzi, wprowadzenie pewnych zmian, uzupełnień.</p> <p>Samodzielne układanie zwięzłej wypowiedzi (opowiadanie, opis, medytacja) na podstawie ilustracji lub opisanej sytuacji przy pomocy dobranego materiału (słownictwa, podanego początku tekstu lub zakończenia, planu) lub bez niego.</p> <p>Wypowiadanie swojego stosunku do tematu wypowiedzi.</p> <p>Ocenianie (przy pomocy nauczyciela) odebranego dialogu lub zwięzłej wypowiedzi, wskazanie dodatnich cech, podanie propozycji w celu uzupełnienia i udoskonalenia danej wypowiedzi.</p> <p>Wygłaszanie na pamięć wierszy i fragmentów prozy.</p> <p>Dotrzymywanie się kultury rozmowy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada swojej myśli na temat bohaterów, wydarzeń, zjawisk z epizodu obejrzanego filmu, usłyszanego opowiadania, uzupełnia wypowiedź własnymi spostrzeżeniami; – powtarza wzór krótkiej wypowiedzi (do 5 zdań), podany przez nauczyciela, uzupełnia go, prze-dłuża treść; – układa samodzielnie zwięzłą wypowiedź (ustne opowiadanie, opis, medytacja) na podstawie obserwacji środowiska, ilustracji; przy pomocy dobranego materiału (słownictwa, podanego początku tekstu lub zakończenia, planu) lub bez niego (czas wypowiadania się – do 3 minut); – wyraża swój stosunek do tematu wypowiedzi; ogólnie ocenia usłyszany dialog lub opowiadanie czy rozważanie, proponuje, jak można uzupełnić i udoskonalic dane wypowiedzi; – recytuje wiersze i fragmenty prozy z zastosowaniem zmiany siły, tonu głosu, tempa, pauz oraz akcentu logicznego; – prowadzi rozmowę kulturalnie, używa grzecznościowych słów, umie wysłuchać oponenta.

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>3. Czytanie.</p> <p>Udoskonalenie nawyków szybkiego rozpoznawania najczęściej używanych słów, złożonych od 4-7 liter i krótkich wyrażen złożonych z podobnych słów.</p> <p>Rozpoznawanie oddzielnych charakterystycznych wyrazów w tekście drukowanym; wzrokowe rozróżnianie w dialogu słów występujących postaci, oddzielanie ich przy pomocy myślnika lub cudzysłowu oraz słów autora.</p> <p>Rozpoznawanie w okamgnieniu ilości słów w zdaniu (zdanie może składać się od 4-5 wyrazów), zmiany porządku słów w dwóch niewielkich złożonych zdaniach.</p> <p>Znajdowanie potrzebnych stron, paragrafów, tytułów utworów i nazwisk autorów, według spisu treści, w końcu podręcznika.</p> <p>Udoskonalenie umiejętności orientowania się w treści opracowywanego tekstu. Wyjawianie elementów opisu i medytacji w tekstach narracyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – szybko odróżnia dobrze znane słowa, wyrażenia; – szybko identyfikuje morfemy gramatyczne w wyrazach (końcówki, przyrostki, przyimki, partykuły); – rozpoznaje osobliwości tekstu: występowanie dialogów, wierszy (fragmentów wierszowanych), ilość akapitów na stronie, ilość wyrazów w niewielkim (4-5 słów) zdaniu; rozpoznaje i zapamiętuje obrazy graficzne wyrazów; – dobrze orientuje się w zawartości podręcznika: sprawnie wyszukuje według spisu potrzebne rozdziały, paragrafy, utwory itp.; – orientuje się w treści poprzednio opracowanego utworu; szybko znajduje (0,5-1 sek.) w tekście zaznaczone przez nauczyciela elementy treści podczas wykonywania ćwiczeń z wrywkowego czytania (miejsce, czas akcji, przyczynę wydarzeń, czyny bohaterów), elementy opisu, medytacji w narracyjnym tekście;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Głośnie czytanie z uwzględnieniem prawidłowej wymowy trudniejszych słów, które były omawiane na lekcjach języka polskiego w poprzednich klasach.</p> <p>Czytanie z odpowiednią intonacją zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących i wykrzyknikowych.</p> <p>Prawidłowe czytanie z intonacją zdań z jednorodnymi częściami zdania, w których występują słowa uogólniające (według wzoru i bez używania terminów).</p> <p>Ciche czytanie zdań (krótkich akapitów), które odróżniają się od siebie 1-2 słowami. Uświadczenie różnicy w znaczeniu podobnych ale nie jednakowych zdań.</p> <p>Doskonalenie umiejętności wyszukiwania w 2-3 zdaniach odpowiednich wyrazów, które odpowiadają treści podanej przez nauczyciela.</p> <p>Samodzielne czytanie tekstów o dłuższej treści komunikatywnej; bardziej rozszerzonych w porównaniu z poprzednimi klasami instrukcji dotyczących ćwiczeń w procesie nauczania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno nowy tekst z szybkością 80-95 słów na minutę; – wyraźnie, z prawidłową intonacją czyta zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe, z jednorodnymi częściami zdania; kieruje się znajomością treści oraz znaków interpunkcyjnych w środku i na początku zdania; – wykonuje w procesie czytania świadome pauzy, wydziela w tekście ważne słowa, wykorzystuje mimikę twarzy i gesty podczas wygłaszania tekstów opanowanych pamięciowo; – zauważa i objaśnia różnicę w treści przeczytanych krótkich akapitów, od 2-3 zdań, które różnią się między sobą kilkoma słowami (wykorzystuje się zdania dłuższe i trudniejsze niż w klasie trzeciej);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	Samodzielne czytanie tekstów z podręcznika.	<ul style="list-style-type: none"> – czyta i rozumie teksty z instruktażem dotyczącym ćwiczeń w procesie nauczania; – wzorowo czyta tekst z podręcznika.
W ciągu roku	<p>4. Pisanie.</p> <p>Układanie i zapis powiązanych treściowo ze sobą zdań, które opisują treść ilustracji, fragment klasy, sytuację podczas lekcji itp..</p> <p>Układanie i zapisywanie pytań i odpowiedzi na podany temat, zadanych przez kolegę z klasy lub nauczyciela.</p> <p>Praca z deformowanym tekstem: wydzielanie pominiętych akapitów, przedstawianie fragmentów tekstu, usuwanie zdań, które treściowo nie odpowiadają danemu tekstowi, dodawanie zakończenia, zamienianie powtarzających się i niewłaściwych słów, zwracanie uwagi na powiązanie treści między zdaniami i akapitami (spójność tekstu).</p> <p>Dokładne i fragmentaryczne streszczenie (opowiadanie z elementami opisu albo medytacji) według grupowego lub samodzielnego opracowanego planu w oparciu na dodatkowy materiał (dotrzymanie się trójczęściowej struktury wypowiedzi – wstęp, rozwinięcie i zakończenie).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – układa i zapisuje 3-4 zdania powiązane ze sobą na podstawie treści ilustracji, sytuacji stworzonej w procesie nauczania, zaproponowanej przez nauczyciela; – tworzy 3-4 pytania na zadany temat, odpowiadają na nie koledzy z klasy; – rekonstruuje deformowany tekst, w procesie nauczania, pod kierunkiem nauczyciela; – pisze streszczenie lub opowiadanie z elementami opisu lub medytacji (zakres początkowego tekstu 50-60 słów) według grupowego lub samodzielnego opracowanego planu w oparciu o materiał pomocniczy (kluczowe słowa i wyrażenia, podany początek lub zakończenie), dotrzymuje się trójczęściowej struktury wypowiedzi – wstęp, rozwinięcie i zakończenie;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Samodzielne układanie pisemnej wypowiedzi – opowiadania odtwórczego na temat przeczytanego utworu, obejrzanego filmu, życiowej sytuacji; opartego na codziennych doświadczeniach ucznia; ustosunkowanie się do treści swojej pracy.</p> <p>Tworzenie kilkudzaniowej wypowiedzi np.: polecenia, informacji o wyglądzie osób, przedmiotów, o przeżyciach i zachowaniu ludzi; pisanie ogłoszenia, życzeń, telegramów, listów. Układanie zagadek, wliczanek, bajek.</p> <p>Omówienie swoich pisemnych prac w parach, w niewielkich grupach, zwrócenie uwagi na pozytywne strony pracy i udzielanie porad dotyczących poprawienia nieprawidłowych wypowiedzi.</p> <p>Udoskonalanie prac pisemnych.</p> <p>Spisywanie pisanych i drukowanych tekstów z podręcznika (objętość tekstu większa niż w trzeciej klasie).</p> <p>Dotrzymywanie się zasad prawidłowego rozmieszczenia pisemnych prac na stronicy przedmiotowego zeszytu.</p>	<p>– samodzielne układa i pisze opowiadanie odtwórcze na temat przeczytanego utworu, obejrzanego filmu, życiowej sytuacji; ustosunkowuje się do treści swojej pracy;</p> <p>– tworzy kilkudzaniową wypowiedź, pisze polecenia, ogłoszenia, listy, telegramy, życzenia, informacje o wyglądzie osób, przedmiotów, o przeżyciach i zachowaniu ludzi;</p> <p>– wymyśla i układa zagadki, wliczanki, krótkie bajki;</p> <p>– bierze udział w omówieniu prac pisemnych w parach, w niewielkich grupach, zwraca uwagę na pozytywne strony prac i udziela porady dotyczącej poprawienia nieprawidłowych wypowiedzi;</p> <p>– udoskonala pisemny tekst;</p> <p>– spisuje tekst pisany i drukowany (60-80 słów) dotrzymując się zasad prawidłowej pisowni gramatycznej i ortograficznej oraz kaligrafii, – sprawdza według wzoru prawidłowość napisania pracy, poprawia dopuszczone błędy;</p> <p>– dba o estetykę pisma i prawidłowe rozmieszczenie pisemnych prac, na stronicy przedmiotowego zeszytu;</p>

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Pisanie dyktandów (wyrazy, zdania, teksty) z zastosowaniem reguł ortograficznych, poznanych w klasach 2-4</p> <p>Kontrolne dyktanda.</p> <p>Słowniczki ortograficzne zaprowadzone przez ucznia mieszczą pisownię wyrazów do zapamiętania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pisze pod dyktando tekst (60-80 słów), składający się z wyrazów, które piszą się według fonetycznych reguł, opanowanych w procesie nauczania w klasach 2-4, a także słów, których pisownię należało zapamiętać; – zna pisownię słów, umieszczonych w słowniczkach ortograficznych.

2. Kształcenie językowe

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
6 (i w ciągu roku)	<p>1. Tekst.</p> <p>Utrwalenie wiadomości o budowie tekstów różnych typów. Temat i cel wypowiedzi. Tytuł tekstu.</p> <p>Wyznaczanie tematu wypowiedzi w tekstach: opowiadaniach, opisach, rozważaniach formowanie głównej myśli.</p> <p>Zwracanie uwagi na zwięzłość tekstu, leksyczne sposoby łączenia zdań w tekście.</p> <p>Podział tekstu na akapity samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela. Rola akapitów w tekście.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia w tekście początek, rozwinięcie i zakończenie; ustala temat i cel wypowiedzi; -nadaje tytuł; – wydziela słowa w tekście, które wypowiadają główną myśl tekstu; – zna leksyczne sposoby łączenia zdań w tekście; – dzieli tekst na akapity samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Tworzenie tekstu – medytacji. Dobór przekonywujących argumentów, formowanie wniosków.</p> <p>Samodzielne układanie opisów, porównywanie treści opisu artystycznego i naukowo-popularnego.</p> <p>Redagowanie krótkich informacji do gazetki szkolnej, notatek na podstawie obserwacji podczas wycieczek.</p>	<p>– tworzy medytacyjny tekst i dobiera przekonywujące argumenty dla formowania wniosków;</p> <p>– samodzielne opisuje wybrany przedmiot, osobę, przedstawia ich cechy, charakterystyczne właściwości; porównuje treści opisu artystycznego i naukowo-popularnego;</p> <p>– redaguje krótkie teksty do gazetki szkolnej, pisze notatki na podstawie obserwacji podczas wycieczek.</p>
<p>6 (i w ciągu roku)</p>	<p>2. Zdanie. Powtórzenie i uogólnienie wiadomości o rodzajach zdań (oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe), głównych i drugorzędnych członach zdania i związków między nimi (bez terminów). Rozwijanie zdań poprzez dodawanie większości wyrazów i związków wyrazowych. Równoważnik zdania jako wypowiedź bez orzeczenia.</p> <p>Jednorodne człony zdania, zastosowanie przecinka przy wyliczaniu.</p>	<p>– umie odróżnić zdania ze względu na cel wypowiedzi, znajduje podmiot i orzeczenie oraz inne słowa w zdaniu tworzące związki wyrazowe (nie nazywa je), przy pomocy pytań ustala logiczno-gramatyczne związki między nimi, -rozwija treść zdań dodając większą ilość słów określających podmiot i orzeczenie;</p> <p>– wyszukuje w tekście wypowiedzi, które treściowo dorównują zdaniom, ale nie posiadają orzeczenia (równoważniki zdania);</p> <p>– rozdziela jednorodne części zdania, na podstawie schematu (przez nauczyciela) ustala, jakie człony zdania mogą być jednorodnymi członami zdania, oddziela je przecinkiem;</p>

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Ogólne pojęcie o zdaniu złożonym; wyszukiwanie orzeczeń, zdań składowych, połączeń między nimi.</p> <p>Układanie zdań na podstawie schematu i analiza zdań składowych.</p> <p>Mowa zależna i niezależna, Znaki interpunkcyjne podczas zapisywania mowy zależnej i niezależnej. Zapisywanie dialogu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zdania pojedyncze i złożone na podstawie ilości orzeczeń, wyróżnia w zdaniach złożonych zdania składowe, wskazuje na połączenia zdań składowych; – układa zdania złożone na podstawie schematu i analizuje budowę zdań składowych; – umie wyszukać w tekście mowę zależną i niezależną, zapisać ją, używają odpowiednich znaków interpunkcyjnych; – prawnie zapisa dialog;
(i w ciągu roku)	<p>3. Wyraz i jego znaczenie. Części mowy. Powtórzenie i uogólnienie wiadomości i umiejętności o leksykalnym znaczeniu wyrazu, morfemie budowy wyrazu; wyróżnianie wyrazów na podstawie pytań, określanie, do jakiej części mowy należą (rzeczownik, przymiotnik, czasownik).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna budowę wyrazu, wydziela w nim rdzeń, przedrostek i przyrostek; rozróżnia słowa pokrewne, rodziny wyrazów, wyrazy bliskoznaczne; dzieli na grupy wyrazy, które odpowiadają na pytania różnych części mowy (rzeczownik, przymiotnik, czasownik);
12	<p>Rzeczownik. Rozszerzenie wiadomości o leksykalnym znaczeniu rzeczownika (rzeczowniki abstrakcyjne np.: szczerłość grzeczność itp.); o synonimach i antonimach, o rzeczownikach o wieloznacznym znaczeniu, o znaczeniu rzeczowników dosłownym i przenośnym. Rodzaj rzeczowników. Liczba rzeczowników.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje rzeczowniki abstrakcyjne, umie dobrać do podanych rzeczowników antonimy i synonimy, określa różne znaczenia rzeczowników wieloznacznych, odróżnia rzeczowniki o znaczeniu dosłownym i przenośnym; – wyznacza rodzaj i liczbę rzeczowników;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Odmienianie przez przypadki rzeczowników osobowych i nieosobowych, formowanie umiejętności sprowadzania rzeczowników do początkowej formy (mianownik liczby pojedynczej).</p> <p>Końcówki fleksyjne rzeczowników występujących w różnych rodzajach.</p> <p>Słowa występujące z rzeczownikami w różnych przypadkach.</p> <p>Deklinacja rzeczowników, końcówka zerowa.</p> <p>Zdobywanie praktycznych umiejętności prawidłowego zapisywania końcówek odmienianych rzeczowników w różnych rodzajach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwy przypadków i ich pytania; odmienia rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki fleksyjne; sprowadza rzeczownik do mianownika liczby pojedynczej (początkowa forma rzeczownika); – rozumie funkcję przypadku jako informacji o tym, jaką rolę pełni dany rzeczownik w zdaniu; – analizuje i zapamiętuje zakończenia odmienianych rzeczowników w różnych rodzajach; – zna pisownię –ą, –om, –ę, –em w końcówkach rzeczowników; – zapisuje rzeczowniki w wołaczu, oddziela je przecinkiem od reszty zdania; – wyszczególnia słowa stojące przy rzeczowniku (przymyki) w poszczególnych przypadkach; – wie, co to jest deklinacja i końcówka zerowa, dopisuje różne formy rzeczowników według wzoru, określa ich przypadek, zaznacza końcówkę fleksyjną; analizuje końcówkę biernika i narzędnika rzeczowników w rodzaju żeńskim i liczbie pojedynczej (–ę, –ą), końcówki celownika liczby mnogiej (om), korzysta z tablicy zestawionych końcówek przy odmianie rzeczowników w liczbie pojedynczej i mnogiej stosownie do rodzaju rzeczownika;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Wymiana głosek w rdzeniu rzeczowników podczas ich odmiany przez przypadki.</p> <p>Pisownia cząstki “nie” z rzeczownikiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zwraca uwagę na zmieniające się głoski w rdzeniu odmienianych wyrazów, nawiązuje do reguł poprawnej pisowni ortograficznej; – zna pisownię cząstki “nie” z rzeczownikiem.
15	<p>Przymiotnik.</p> <p>Rozwijanie umiejętności rozpoznawania przymiotnika w tekście i określanie jego roli w określaniu rzeczownika.</p> <p>Rozszerzenie wiadomości o przymiotnikach: antonimach, synonimach, o znaczeniu dosłownym i przenośnym.</p> <p>Odmienianie przymiotników przez przypadki.</p> <p>Odróżnianie rodzaju i liczby przymiotnika oraz przypadku.</p> <p>Związek rzeczownika z przymiotnikiem w zdaniu – stoi w tym samym przypadku, liczbie i rodzaju.</p> <p>Określanie rodzaju przymiotnika w liczbie mnogiej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przymiotnik w tekście i określa jego rolę w zdaniu; – odróżnia przymiotniki – synonimy od antonimów, przymiotniki o znaczeniu dosłownym i przenośnym; – odmienia przez przypadki przymiotnik, – wyróżnia końcówki fleksyjne; wyznacza rodzaj i liczbę przymiotnika; – używa poprawnie form rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego przymiotników; – korzysta z tablicy odmiany przymiotnika występującego w różnych rodzajach, w liczbie pojedynczej i mnogiej; poznaje końcówki fleksyjne przymiotnika; – tworzy związek rzeczownika z przymiotnikiem, zauważa, że te dwa wyrazy mają ten sam przypadek, liczbę i rodzaj; – rozdźnia formy rodzajowe w liczbie mnogiej (męskoosobową i niemęskoosobową);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Stopniowanie przymiotników. Nazywanie stopni przy stopniowaniu przymiotników. Przymiotniki, które się nie stopniują. Dopisywanie do stopnia równego przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym (według wzoru). Pisownia przeczenia "nie" z przymiotnikiem</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa stopnie przy stopniowaniu przymiotników; – wyróżnia przymiotniki, które się nie stopniują; – dopisuje do podanych przymiotników w stopniu równym – stopień wyższy i najwyższy według podanego wzoru; – zna pisownię przeczenia "nie" z przymiotnikiem;
9	<p>Zaimek. Zaimek jako część mowy. Rola zaimków w tekście.</p> <p>Zaimki osobowe (<i>ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one</i>) zastępują rzeczowniki. Odmiana zaimków osobowych przez przypadki. Wyszukiwanie w tekście zaimków osobowych, stawianie do nich pytań i określanie przypadków. Zasada opuszczania zaimków osobowych na początku zdania. Pisownia zaimków osobowych po przyimku. Zaimki wskazujące. Odmiana zaimków wskazujących. Rodzaje i liczba zaimków wskazujących.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – w procesie nauczania języka polskiego rozpoznaje wśród innych słów zaimki, które wskazują na przedmioty, ich cechy, ilość, ale ich nie nazywają; – odmienia zaimki osobowe przez przypadki, wzoruje się na tablicy odmiany zaimków; – za pomocą pytań wyszukuje zaimki osobowe w tekście, określa ich przypadki, opuszcza zaimki na początku zdania; – zna pisownię zaimków osobowych po przyimku; – określa rodzaj i liczbę zaimków; – rozpoznaje zaimki wskazujące, uzupełnia nimi zdania, odmienia przez przypadki;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Układanie wyrażen i zdań z zastosowaniem zaimków, wykorzystanie ich jako elementu zwięzłości zdań w tekście.</p> <p>Doskonalenie tekstu, wykorzystanie zaimków w miejscu leksycznych powtórzeń.</p>	<p>– układa wyrażenia i zdania z zastosowaniem zaimków, wykorzystuje je do doskonalenie tekstu, w miejscu leksycznych powtórzeń, jako element zwięzłości zdań w tekście;</p>
10	<p>Liczebnik.</p> <p>Liczebnik jako część mowy.</p> <p>Wymawianie i prawidłowe zapisywanie liczebników (jedności, dziesiątek, setek).</p> <p>Praktyczne opanowanie wymowy i pisma odmiennych form oddzielnych liczebników (11, 14, 16, 50, 60, 70, 90, 1000), wzorowanie się na tablicy liczebników podanej przez nauczyciela.</p> <p>Używanie słownej formuły dla odczytywania czasu w ciągu doby (np. kwadrans po czwartej, za piętnaście minut piąta, itp.)</p>	<p>– rozpoznaje w tekście liczebniki, stawia do nich pytania: ile?, który z kolei?;</p> <p>– prawidłowo wymawia liczebniki ilościowe i porządkowe (bez terminów), zapisuje cyfry słowami, zwraca uwagę na trudności w zapisywaniu liczebników oznaczających dziesiątki;</p> <p>– prawidłowo wymawia i pisze liczebniki porządkowe (bez terminu), odpowiadające na pytanie: który z kolei? (pięćdziesiąty, sześćdziesiąty, siedemdziesiąty itd.) przy pomocy tablicy liczebników podanej przez nauczyciela;</p> <p>– używa słownej formuły dla odczytywania czasu w ciągu doby;</p>
18	<p>Czasownik.</p> <p>Powtórzenie wiadomości o czasowniku (pytania, znaczenie, rola w zdaniu, związek z rzeczownikiem w zdaniu).</p>	<p>– wyszukuje czasowniki w tekście jako nazwy czynności;</p>

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Rozszerzenie wiadomości o czasowniku. Leksyeczne znaczenie czasownika.</p> <p>Czasowniki jako antonimy, synonimy, wieloznaczeniowe słowa. Używanie czasowników w znaczeniu dosłownym i przenośnym.</p> <p>Rozwijanie umiejętności wybierania i dopasowywania czasowników najbardziej wiernie odzwierciedlających żadaną czynność, ukazaną w różnych typach tekstu.</p> <p>Początkowa forma czasownika – bezokolicznik. Używanie bezokoliczników w tekstach przedstawiających polecenia, instrukcję, porady, przysłowia.</p> <p>Czasz czasownika. Odmiana czasownika przez osoby w czasie teraźniejszym, przyszłym i przeszłym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie kategorie osoby, liczby, rodzaju i czasu; – objaśnia leksyeczne znaczenie czasowników; – dobiera do podanego czasownika antonimy, synonimy; – objaśnia słowa o wielu znaczeniach (tworzy z nimi związki wyrazowe) oraz dosłowne i przenośne znaczenie czasowników; – wybiera i dopasowuje czasowniki najbardziej wiernie odzwierciedlające żadaną czynność, ukazaną w różnych typach tekstu; – odróżnia bezokoliczniki (zakończone na –c, –ć, –ść), od nich tworzy osobową formę czasownika; poprawnie pisze zakończenia bezokolicznika –ść, –żć; – wykorzystuje bezokoliczniki w tworzeniu tekstów: poleceń, instrukcji, porady, przysłowia; – rozdźnia w osobowej formie czasowników czas teraźniejszy, przyszły i przeszły; – umie odmieniać czasowniki przez osoby w liczbie pojedynczej i mnogiej, w różnych czasach;

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Układanie zdań z zastosowaniem różnych osobowych form czasowników w czasie teraźniejszym i przyszłym.</p> <p>Przekształcanie zdań w tekście w celu zamiany czasu czasowników na inny czas (np. czas teraźniejszy na czas przeszły itp.) Odmiana czasowników w I i II koniugacji (bez używania terminów), zakończenia osobowe czasowników.</p> <p>Osobliwości odmiany czasowników w czasie przeszłym.</p> <p>Pisownia cząstki "nie" z czasownikiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – układa zdania stosując różną formę osobową czasowników w czasie teraźniejszym i przyszłym; poprawnie używa form czasu teraźniejszego czasowników <i>umieć, rozumieć</i> i form czasu przyszłego czasowników <i>iść, wziąć, płynąć</i>; . – przekształca zdania w tekście w celu zamiany czasu czasowników; – poprawnie pisze zakończenia form czasu teraźniejszego; – wyznacza czasowniki, które należą do I i II koniugacji (bez terminu, na podstawie tablicy podanej przez nauczyciela), zwraca uwagę na końcówki w 3 osobie liczby mnogiej czasu teraźniejszego i przyszłego; – poprawnie używa form rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego; odmienia czasowniki w czasie przeszłym, zaznacza końcówki rodzajowe, uzupełnia zdania czasownikami w czasie przeszłym, zaznacza końcówki i próbuje wyjaśnić od czego one zależą; zna pisownię cząstki "nie" z czasownikiem.
8	<p>Przysłówek.</p> <p>Przysłówek jako nieodmienna część mowy (znaczenie, pytania, rola w zdaniu, związek z czasownikiem).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia przysłówek od innych części mowy za pomocą pytań (gdzie?, kiedy?, jak?, dokąd?);

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
	<p>Przysłówki o znaczeniu dosłownym i przerośnym, antonimy i synonimy.</p> <p>Rozwijanie zdań za pomocą przysłówków.</p> <p>Rola przysłówka w tekście, właściwy dobór przysłówków w celu trafnego określenia czasownika.</p> <p>Stopniowanie przysłówków (wzorowanie się na tablicy podanej przez nauczyciela), porównywanie ze stopniowaniem przymiotników.</p> <p>Pisownia cząstki "nie" z przysłówkiem w stopniu równym..</p> <p>Tworzenie przysłówków za pomocą innych wyrazów, tworzenie wyrażen przyimkowych. Pisownia przysłówków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy związki wyrazowe w zdaniu: przysłówek określa czasownik; – wie, że przysłówek jest nieodmienną częścią mowy; – w tekście rozróżnia przysłówki o znaczeniu dosłownym i przerośnym, antonimy i synonimy; – rozwija zdania przy pomocy przysłówków, – dobiera przysłówki w celu właściwego określenia czasownika w zdaniu; – umie stopniować przysłówki, wzoruje się na tablicy podanej przez nauczyciela, porównuje ze stopniowaniem przymiotników; – poprawnie pisze cząstkę "nie" z przysłówkiem w stopniu równym; – tworzy przysłówki za pomocą innych wyrazów (wyrażenia przyimkowe), zapamiętuje ich pisownię.
5	4. Powtórzenie materiału nauczania opanowanego w ciągu roku szkolnego.	– wykorzystuje opanowany w ciągu roku szkolnego materiał nauczania w pracach kontrolnych i sprawdzających.

3. Linia socjologiczno-kulturalna

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>Rozszerzenie wiadomości dotyczących państw Ukrainy i Polski zdobytych w poprzednich klasach.</p> <p>Kształcenie umiejętności posługiwania się mapą Ukrainy i Polski, wskazywanie granic, nazywanie sąsiadów państw, znajdowanie większych miast, rzek, gór.</p> <p>Rozwijanie umiejętności prawidłowego nazywania ulic i zabytków w swojej miejscowości, wytyczenia drogi z domu do szkoły, nazwania transportu, którym się porusza.</p> <p>Wyrobienie umiejętności kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (muzeum, teatr, kino) – zachęcanie do korzystania z dóbr kulturalnych.</p> <p>Podsumowanie wiadomości dotyczących obrzędowości ludowej oraz tradycji religijnych.</p> <p>Wyrobienie świadomości ważności kontynuacji kultury narodowej i religijnej.</p>	<p>Uczeń (uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – zdobyte wiadomości dotyczące państw Ukrainy i Polski porządkuje, rozszerza i ugruntowuje; – zna mapę Ukrainy i Polski, wskazuje granice, nazywa sąsiadów, większe miasta, rzeki i góry; – umie poruszać się w swojej miejscowości, prawidłowo nazywa ulice; – zna zabytki swojej miejscowości; – wie, jakim transportem można dojechać do szkoły; – kulturalnie zachowuje się w miejscach publicznych; – chętnie korzysta z dóbr kulturalnych; – umie powiązać obrzędy z danym świętem ludowym; – zna tradycje religijne; – ma świadomość ważności, jaką jest kontynuacja kultury narodowej i religijnej obydwu narodów.

4. Praktyczne umiejętności

Ilość godzin	Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
W ciągu roku	<p>Rozszerzenie i ugruntowanie wiadomości i umiejętności zdobytych w poprzednich klasach edukacji wczesnoszkolnej. Doskonalenie umiejętności aktywnej i twórczej pracy na lekcjach.</p> <p>Wpajanie nawyku korzystania ze słowników, encyklopedii oraz innych źródeł informacyjnych.</p> <p>Pogłębienie umiejętności posługiwania się komputerem i wykorzystania go w celu praktycznym.</p> <p>Kształtowanie umiejętności samokontroli i samooceny, planowania i organizowania pracy indywidualnej i w grupie.</p>	<p>Uczeń(uczennica):</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozszerza i ugruntowuje wiadomości i umiejętności zdobyte w poprzednich klasach; – doskonali umiejętności aktywnej i twórczej pracy na lekcjach, – korzysta ze słowników, encyklopedii oraz innych źródeł informacyjnych; – posługuje się komputerem bez trudności i wykorzystuje go w celu praktycznym; – potrafi ocenić swoją pracę; – stara się być samodzielnym; – planuje i organizuje pracę indywidualną oraz w grupie.

Програму підготували

О.І. Гальвіцька, Р.К. Лебедь

